18-ter Jahrgang Nr. 65. Jüdische Pester Zeitung. Freitag, 4. Juni 1886.

Redaction u. Administration befinden sich: BUDAPEST, Hochstrasse Nr. 1.

Pränumerations-Preis: Für Oesterreich-Ungarn Ganzjährig 8 Gulden 8str. W. Halbjährig 4 Gulden 8str. W. Vierteljährig 2 Gulden 8str. W. Für's Ausland Ganzjährig 9 Guld. — kr. ö. W. Halbjährig 4 Guld. 50 kr. ö. W. Vierteljährig 2 Guld. 25 kr. ö. W. Pränumerationen werden jeden Tag entgegengenommen. Annoncen werden nach ausliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָלטישעס אַרגאַן. ערשיינט וואָכענטלעך דרײַמאָל.

רעדאַקציאָן אונד אַדמינִיסטראַציאָן בעפינדען זיך: בודאַפּעסט, האָכשטראַסע נומ׳ 1. פּראַנומעראַציאָנס־פּרײַס: פיר אָסטערײַך־אונגאַרן גאַנציאָרִיג 8 גולדען אָסט. וו. האַלבּיאָרִיג 4 גולדען אָסט. וו. ווערטעלייאָרִיג 2 גולדען אָסט. וו. פיר אויסלאַנד גאַנציאָרִיג 9 גולד. — קר. ג. וו. האַלבּיאָרִיג 4 גולד. 50 קר. ג. וו. ווערטעלייאָרִיג 2 גולד. 25 קר. ג. וו. פּראַנומעראַציאָנען מעגען יעדען טאָג געמאַכט ווערדען. אַנאָנסען ווערדען נאָך אונדזערע אָנגעהאַנגענעם טאַריף בערעכנעט. בודאַפּעסט, פרײַטאָג א׳ סיון תרמ״ו. אכטצעהנטער יאָהרגאַנג נו׳. 65. 1886 Erscheint wöchentlich dreimal.

וואָס דאַרף טאָמע פערשפּראָכען?

אויס דיא רײַזע אינזערעס מיניסטער־פּראָזידענטען נאָך וויען (זעהט דען לײַטאַרטיקעל אינזערער ווינסטיגן נומער) בילדעט זיך אין פאַרשיעדענע אָנגעגרײַף. הערר פ. טיסאַ האָטט בעראַטענדלעך אונגעדרעהט, אַז דער אָסטערײַכישער אָנגעלעגענהײַטען פאַר זיך, דיא פעטראָלעאָם־פראַגע אונד דיא אָנסקראַנגעלעגענהײַט, דיא ערסטערע, דיא דאָס אָסטערײַכישע מיניסטעריום אונדען בראַכטע, בעשפּרעכען ווערדען אין אַן אונערער שטעלונג, פיר אינגאַרן, פיר דיא עהרע אינזערעס פאָטערלאַנדעס אויס דיעשע דיא אָנסקראַנגעלעגענהײַטען אונד אַלדעס וואָס מיט אָדער אין פערבינדונג געבראַכט ווערדט, פאַן פיעל גראָסערער ווישטיגקײַט. לײַט ווינער נאָכריכטען איזט עס טיסאַ גע־לונגען דיא האַבסבורגישע קרײַזע מיט ווינעס פאַר־גלעכען צו פערזאָהנען, אינדעם ער גערוהיגט פערשיעדענע דינגע געגען געמאַכט האָבען וואָלל, אונדערע יאָללען גאָר ווישען, טיסאַ האָבע זיך פערפּליכטעט, אויס אַבוואַרטונגען־ווישען ווינען, פאַס גאַנצען לאַנדע מיט גענוגטהוּאונג אויפצונאַמען מעגען מאָדעל געגען גענעראַל יאַנסקי צו ווידערהאָלען, דעם עריגינאַל אַלבּרעכט אַבבישעע צו טהון, (דען דאָס טיסאַ אויסדרוקען נאָר נוכט ערזאָהנען) אונד דער גאַנצען אַרמעע אין האַבלעך אונגאַרישע־מעען, אונדערע ווינדער יאָללען ווישען, עס האָבען אין דען האַבסבורגען קרײַזען אונד אויס קרײַנסמיניסטעריום גוט דאָס אינגאַנגענעס בעריכטעט, דאָס טיסאַ פיר דיא שטרײַטענדע דעמאָקראַטישע קלען יאָרט דעם טאַ־דעלס האָטטע, אונד דאָס ער דיא פאַרשען אונגאַ־בען גאַבערעל אונדאָנס נוכט רוכטגעשטעללט האָבע, דעם יאָלל נוטעמער גאַבטראַגען געשטעהען.

קײַנע דעזעער גאַכריכטען איזט פערבריטעט, אויס אַדרען אַבער עגלעכע תרעפאָ, דאָס מאַן אַ־ר־לע־ר האָבסבורגען אַרטעס מיט דעם פאַרגעהען טיסאַס נוכט גאַנץ אינפאָרמירט וואָר.

אַבער זעלבסט דיעזעס איינע איזט נוכט גע־ווישס, דען דיעזע גאַכריכטען גענעשטאַמען ווינער קרײַזען, נאָך דער אַנגאַרישען אויפ־פאַסונג איזט עס נוכט טיסאַ, דער גענעראַלאַנ־צו געגען האָט, זאָנדערן מאַן אַזאָרגט, דאָס אַנגאַרישע גוטהויסען דעמאָנסטראַציאָן אויס ווינער הערעגעהויזען.

דיא דעם אַכטונגען, וויא אימער, אינזערער אינמאַסגעבליכען אונדזעס נאָר, איזט פאָלגענדעס געווישס: 1־טענס: טיסאַס שטעללונג אויס אַבגע־אָרדנעטעהויז אונד אויס גאַנצען לאַנדע וואָר גע־וואָרפען אַלס עטעס. 2־טענס: דיא אינגאַרישע־ר־לוכטיג טיסאַס האָט דיעזען גרונד דאַרען, ווייל ער אין דען דעטעטען פאַרפאָלגען, נאָך דעם הערצען דער אונגאַרישען נאַציאָנעלפּאַרטעי האָט. 3־טענס: דיא פעטעקיט דער טיסאַישען שטעללונג נאָכען פאַן ווינען אויס נוכט ערשטטערט ווערדען, דענען אַב־טיסאַ דער גענעראַלישאַט אונד דעם הערזעג־הויז גאַנצלעך אַדגעגיגטס, מאַן ברעכט אויך אויס דאָס פערהאַלטניס צווישען אַסטערײַך אונד אונגאַרן אויפגעבען אונד עדהאַלטען, איך דיעזעס פערהאַלטניס אבער ווער דיא הערען אין אַסטערײַך פיעל עהער אָנגעזעהן, זען אַלס אונגאַרן, 4־טענס טיסאַס שטעללונג גאַן־ץ דיא אַלל״יין אונגערגאַבען, ווענן ער דער נאַציאָן אויס געזוכט שלאָגט, אונד דיעזע ער־קלעריונג פיעל ווייטערגעהט.

* * *

אויפערמערקסאַם נאַכריכטען וואָללען ווישען, דאָס טיסאַ נוכט זיך נוכט פערזעטצען אדער גאָר פעזוגאַנירט, אונדערען אויס גענעגנטהיילע מיט אינער אויס צײַכנונג נאָך בודאַפּעסט צורוקקגעקעהרט — —

דער קאַמפּף אויס דען פעטראָלעאומצאָלל.

„פעטראָלעאָם״ גאַנצעט מאַן דיא פאַרזיעד קאַמגאַרדען, דיא אויס יאָהרע 1871 יאָהרעזעד דער בעראַגערונג דורך דיא פרײַסען דיא בעראַשטעלטען געבײַרג פאַן פאַרזיעד מיט פעטראָלעאָם בעגאַבטען אונד אונצערדעטען.

עבען זאָ קאָמען מאַן דיעשע דיא פאַלגען, דיא זיך דען זיעשען אונדראַנ צו איינען מאַכטען, „פעטראָ־לעאָם״ נעגענען, דאָ דאָ מיט אויהרעס פעטראָלעאָם דען בראַנד פערזאָרגאַכטען, דער דאָס מיניסטעריאָם מאַאַפּ, אדער דען אַסטערײַכישען ווישסראַט אדער אויך דען דיא צײַשען דען רעגיער נגען דער בי־דען מאַנאַרכיעראַלפּאַטען זאָ שיער צו שאַנדעגע־קאָמענע צאָללאַפּפּאַרענגען צו פערגיטען דראָהט.

צוויאַר האָט דישער פאַן גראַבאָלסקי, אבמאַגן דעם פאַלגרלוכס געפּטען איינען אַנטראָג איינגעבראַכט, דער פאַן 30 יאָהרען 15 שטימען אַנ־גענאָמען וואָרדען איזט, אונד דער אין נאַכגעבען צו גיטטען דער רעגיערונג פאַן דישע דער פאַללען בעדיעטען. אַב אַבער אין דער דישע אויס 11 אויהר צוואַמענגעטרעטענען צאָללקאָמיסאָן דיא גרויסע נאַכגעבונגען צו גאַלטונג געלאַנגט, איזט צווי־פעלהאַפט. דענ געטטען האָבען אין לעמבערג דיא בעווישטער דער גאַלזיאַנען נאַפּטאַרבעטער אין אויגער פערזאַמלונג בעשלאָסען, דען דרײַסטאַ אויפזאַפּדערען, דיא פעטראָלעאָם־אינדוסטריע גע־גען דיא דרוהונג צו פערטהיידיגען. אַבער איך פיעלע גאַליזישע אַבגאַרדנעטע דעם דרײַסטאַנגעס אונטערען זעהר דעפּהאַפט פיר דיא אַנגעהטע דעם דוס שען אַנטראָגעס.

דיא פּרעסע דער צאָללערהאָהונג איך פע־טראָלעאָם זעהר דער גוטען, דאָס דיא איבערגען אַרטיקעל דעם צאָללטאַריפס אויפגעאַרבעטעט בלי־בען לאַנגען, ווי אין דעם אַרגען פונקטע מאַנג מיט אַנגאַרן איינע גייע פערהאַנדלונג בעגונגען.

דיעס איזט אַבער פיר אינזערע רעגיערונג איינע אינאַנגענעהמע; דיא בעשלאָסטע דען צאָלל־טאַריף, דאָס ער גאָר שווערען לאַסטען ענדליך ווייטערגעשטעללט וואָרדען, אַלס אַרען דיא גאַנצע אַרבעט, דיא דרײַבלוס אַבער איזט שאָן זעלבעען אַחדע אַלט.

* (אין בלוטיגער צוזאַמענשטאָס) פאַנד אויס בוזהער נאָך נוכט גאַנץ אויפגעלאָסען גרונדען אין מאַגאַר, (נאָכסט גאַר־באַנאַ) צווישען דען אינוואָהנערן אונד דער שענע דאָנעגיע שטאָסט. דיעזע לעטצטערע וואָהדע פאַן דער בעפאַלגערונג מיט שטאָקקען אונד שטיינ־ען דען אַנגעגרײַפען, וואָרויף זיא פאַן דען וואָפען דען געבראַך מאַכטען. 3 אַנגרײַפער וואָרדען גע־טאָדטעט אונד 6 שווער פערוואונדעט. דיא רוהע איזט בעריטס ווידער הערגעשטעללט.

מיניסטערפּראָזידענט טיסאַ איזט בעריטס נעסטערן פרוה פאַן ווען צורוקקגעקעהרט, וויא ער — ווי געמעלדעט ווירד — דיא אויבערצײַכנונג גע־וואָנען האָט, דאָס גראַף טאַאַפע אַלס עהרען־האַפטער מאַנ דורכאויס נוכט דיא אַבזיכט הענט נייערע פערהאַנדלונגען מיט אונגאַרן אינצוגעהען, אונד דאָס ער עגטשלאָסען זיך, עהער צו דעמיס־סיאָנירען אַלס וואַטערלוס צו ווערדען (דאָס ווירד זיך צײַגען, ווי גלויבען נוכט דראָן אונד פרכטען פאַר אינאַנגענעהמען אַבערדאַשונגען, — דיא רעד.)

פיר דיא אַבגעבראָכענען פאַן סטרי־איזט איינגעלויפען:

זאַמלונג דעס הערען מאָר קאַליש

מאַבאַר־מאַלאַש . . . . . 6.10 גולד,

„אין אונגאַרן״ אין ווישטעגן . . . . . 1.— „

הויעט דיא בעריטס אויסגעוויעזענען „ 145.72

צוזאַמען 152.82 גולד.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דיא אַנגעלעגענהייט דער פרינצעסין אויס זיינגאַן פראַנק־ריך) האָט פיר דיא פראַנצאָזישע רעגיערונג אינע פאַטאַלע הענדונג גענאָמען. מיניסטערפּראָ־זידענט פרעיסינעט האָטטע בעראַנגלעך ער־קלערט, דאָס ער קיינעפאַללס דאַרף אינגעהען, אַמטליכע פרעגען אויסצוזאָגען, זאָבאַלד דיעזע פאַן אינער פאַמיליע שטאַמען, דיא אינסט אויבע־פראַנקרײַך געהערשט האָט, הינגעגען עקלאַרטע ער זיך בעריטס דען גראַפען פאַן פראַנקרײַך, דעסען זאָהן, פערזעער דיא פרינצען זשעראָם אונד וויקטאָר נאַ־פאָלען אויסצוזאָגען, ווייל דיעזע דאָס בעשטעהען אַן דען טאָג לעגען, אויס פראַנקרײַך ווידער אויגע מאָנאַרכיע צו מאַכען. קיין דאָס דיא דאַמאַלע דיעס ערפאָרדערן, שטעללטע זיא דען אַנטראָג. דיא רע־גערונג מוסס זאַמטליכע פרינצען (אַבער 50) אויסוויזען, וואָרויס דיעזעלבע הערפאָרגעהט, דאָס דיא נאַציאָנאַלפערזאַמלונג עס אויך דען שטרײַן דער רעגערונג אַבגעזעהען האָט. דאָס אונ־גלוקק דאַכיא איזט, דאָס דיא פרינצען אין פאָלגע דיעזעס מאַנאַווערס ווירקליך אויסגעוויזען ווערדען, וואָרויך זיך אַבער דיא רעפּובליק דען צאָרן וואַמע־ליכער מאָנאַרכען אויפגאַס צוצערעט — דיא ער־פאָלגרוכע דעס לעטצטען אַחדהונדערטס האָט גע־צײַגט, דאָס דיא פראַנצאָזען קיינע שטאַטספאָרם, מאַ זיא קאָזוערעטיוו, קאָנגרעסיוו, רעפּובליק אָדער אַמפּעראַטאָריש, לאַנגער אַלס דאַסטעלבע 18 יאָהרע דורעעט. דיא רעפּובליק אַבער איזט שאָן זעלבעען אַחדע אַלט. —

* (אין בלוטיגער צוזאַמענשטאָס) פאַנד אויס בוזהער נאָך נוכט גאַנץ אויפגעלאָסען גרונדען אין מאַגאַר, (נאָכסט גאַר־באַנאַ) צווישען דען אינוואָהנערן אונד דער שענע דאָנעגיע שטאָסט. דיעזע לעטצטערע וואָהדע פאַן דער בעפאַלגערונג מיט שטאָקקען אונד שטיינ־ען דען אַנגעגרײַפען, וואָרויך זיא פאַן דען וואָפען דען געבראַך מאַכטען. 3 אַנגרײַפער וואָרדען געטאָדטעט אונד 6 שווער פערוואונדעט. דיא רוהע איזט בעריטס ווידער הערגעשטעללט.

ווען דאַרף טאָמע פערשפּראָכען?

אויס דיא רײַזע אינזערעס מיניסטערפּראָזידע־טען נאָך ווען (זעהט דען לײַטאַרטיקעל אינזערער ווינסטיגן נומער) בילדעט זיך אין פאַרשיעדענע אַנגעגרײַף. הערר פ. טיסאַ האָטטע בעראַנטלעך אונגעדרעהט, אַז דער אָסטערײַכישער אָנגעלעגענהײַטען פאַר זיך, דיא פעטראָלעאָם־פראַגע אונד דיא אָנסקראַנגעלעגענהײַט, דיא ערס־טערע, דיא דאָס אָסטערײַכישע מיניסטעריום אונדען בראַכטע, בעשפּרעכען ווערדען אין אַן אונערער שטעללונג פיר אינגאַרן, פיר דיא עהרע אינזערעס פאָטערלאַנדעס אויס דיעשע דיא אָנסקראַנגעלעגענהײַט הויט אונד אַלדעס וואָס מיט אָדער אין פערבינדונג געבראַכט ווערדט, פאַן פיעל גראָסערער ווישטיגקײַט.

לײַט ווינער נאַכריכטען איזט עס טיסאַ גע־לונגען דיא האַבסבורגישען קרײַזע מיט ווינעס פאַר־גלעכען צו פערזאָהנען, אינדעם ער גערוהיגט פערשיעדענע דינגע געגען געמאַכט האָבען וואָלל, אונדערע יאָללען גאָר ווישען, טיסאַ האָבע זיך פערפּליכטעט, אויס אַבוואַרטונגען־ווישען ווינען, פאַס גאַנצען לאַנדע מיט גענוגטהוּאונג אויפצונאַמ־מעגען מאָדעל געגען גענעראַל יאַנסקי צו ווידערהאָלען, דעם עריגינאַל אַלבּרעכט אַבבישעע צו טהון, (דען דאָס טיסאַ אויסדרוקען נאָר נוכט ערזאָהנען) אונד דער גאַנצען אַרמעע אין האַבלעך אונגאַרישע־מעען, אונדערע ווינדער יאָללען ווישען, עס האָבען אין דען האַבסבורגען קרײַזען אונד אויס קרײַנסמיניסטעריום גוט דאָס אינגאַנגענעס בעריכטעט, דאָס טיסאַ פיר דיא שטרײַטענדע דעמאָקראַטישע קלען יאָרט דעם טאַדעלס נוטעמער נאַבטראָגען ווערדען.

קײַנע דעזעער נאַכריכטען איזט פערבריטעט, אויס אַדרען אַבער עגלעכע תרעפאָ, דאָס מאַן אַ־ר־לע־ר האָבסבורגען אַרטעס מיט דעם פאַרגעהען טיסאַס נוכט גאַנץ אינפאָרמירט וואָר.

אַבער זעלבעס דיעזעס איינע איזט נוכט גע־ווישס, דען דיעזע נאַכריכטען גענעשטאַמען ווינער קרײַזען, נאָך דער אַנגאַרישען אויפ־פאַסונג איזט עס נוכט טיסאַ, דער גענעראַלאַנ־צו געגען האָט, זאָנדערן מאַן אַזאָרגט, דאָס אַנגאַ־ריגע גוטהויסען דעמאָנסטראַציאָן אויס ווינער הערעגעהויזען.

דיא דעם אַכטונגען, וויא אימער, אינזערער אינמאַסגעבליכען אונדזעס נאָר, איזט פאָלגענדעס געווישס: 1־טענס: טיסאַס שטעללונג אויס אַבגע־אָרדנעטעהויז אונד אויס גאַנצען לאַנדע וואָר גע־וואָרפען אַלס עטעס. 2־טענס: דיא אינגאַרישע־ר־לוכטיג טיסאַס האָט דיעזען גרונד דאַרען, ווייל ער אין דען דעטעטען פאַרפאָלגען, נאָך דעם הערצען דער אונגאַרישען נאַציאָנעלפּאַרטעי האָט. 3־טענס: דיא פעטעקיט דער טיסאַישען שטעללונג נאָכען פאַן ווינען אויס נוכט ערשטטערט ווערדען, דענען אַב־טיסאַ דער גענעראַלישאַט אונד דעם הערזעג־הויז גאַנצלעך אַדגעגיגטס, מאַן ברעכט אויך אויס דאָס פערהאַלטניס צווישען אַסטערײַך אונד אונגאַרן אויפגעבען אונד עדהאַלטען, איך דיעזעס פערהאַלטניס אַבער ווער דיא הערען אין אַסטערײַך פיעל עהער אָנגעזעהן, זען אַלס אונגאַרן, 4־טענס טיסאַס שטעללונג גאַן־ץ דיא אַלל״יין אונגערגאַבען, ווענן ער דער נאַציאָן אויס געזוכט שלאָגט, אונד דיעזע ער־קלעריונג פיעל ווייטערגעהט.

* * *

אויפערמערקסאַם נאַכריכטען וואָללען ווישען, דאָס טיסאַ נוכט זיך נוכט פערזעטצען אדער גאָר פעזוגאַנירט, אונדערען אויס גענעגנטהיילע מיט אינער אויס צײַכנונג נאָך בודאַפּעסט צורוקקעהרען ווירד — —

דער קאַמפּף אויס דען פעטראָלעאומצאָלל.

„פעטראָלעאָם״ גאַנצעט מאַן דיא פאַרזיעד קאַמגאַרדען, דיא אויס יאָהרע 1871 יאָהרעזעד דער בעראַגערונג דורך דיא פרײַסען דיא בעראַשטעלטען געבײַרג פאַן פאַרזיעד מיט פעטראָלעאָם בעגאַבטען אונד אונצערדעטען.

עבען זאָ קאָמען מאַן דיעשע דיא פאָלגען, דיא זיך דען זיעשען אונדראַנ צו איינען מאַכטען, „פעטרא־לעאָם״ נעגענען, דאָ דאָ מיט אויהרעס פעטראָלעאָם דען בראַנד פערזאָרגאַכטען, דער דאָס מיניסטעריאָם מאַאַפּ, אדער דען אַסטערײַכישען ווישסראַט אדער אויך דיא צײַשען דען רעגיערונגען דער בי־דען מאַנאַרכיעראַלפּאַטען זאָ שיער צו שאַנדעגע־קאָמענע צאָללאַפּפּאַרענגען צו פערגיטען דראָהט.

צוויאַר האָט דישער פאַן גראַבאָלסקי, אבמאַגן דעם פאַלגרלוכס געפּטען איינען אַנטראָג איינגעבראַכט, דער פאַן 30 יאָהרען 15 שטימען אַנ־גענאָמען וואָרדען איזט, אונד דער אין נאַכגעבען צו גיטטען דער רעגיערונג פאַן דישע דער פאַללען בעדיעטען. אַב אַבער אין דער דישע אויס 11 אויהר צוואַמענגעטרעטענען צאָללקאָמיסאָן דיא גרויסע נאַכגעבונגען צו גאַלטונג געלאַנגט, איזט צווי־פעלהאַפט. דענ געטטען האָבען אין לעמבערג דיא בעווישטער דער גאַלזיאַנען נאַפּטאַרבעטער אין אויגער פערזאַמלונג בעשלאָסען, דען דרײַסטאַ אויפזאַפּדערען, דיא פעטראָלעאָם־אינדוסטריע גע־גען דיא דרוהונג צו פערטהיידיגען. אַבער איך פיעלע גאַליזישע אַבגאַרדנעטע דעם דרײַסטאַנגעס אונטערען זעהר דעפּהאַפט פיר דיא אַנגעהטע דעם דוס שען אַנטראָגעס.

דיא פּרעסע דער צאָללערהאָהונג איך פע־טראָלעאָם זעהר דער גוטען, דאָס דיא איבערגען אַרטיקעל דעם צאָללטאַריפס אויפגעאַרבעטעט בלי־בען לאַנגען, זיר אין דעם אַרגען פונקטע מאַנג מיט אַנגאַרן איינע גייע פערהאַנדלונג בעגונגען.

דיעס איזט אַבער פיר אינזערע רעגיערונג איינע אינאַנגענעהמע; דיא בעשלאָסטע דען צאָלל־טאַריף, דאָס ער גאָר שווערען לאַסטען ענדליך ווייטערגעשטעללט וואָרדען, אַלס דיא אַרען דיא גאַנצע אַרבעט, דיא דרײַבלוס אַבער איזט שאָן זעלבעען אַחדע אַלט. —

* (אין בלוטיגער צוזאַמענשטאָס) פאַנד אויס בוזהער נאָך נוכט גאַנץ אויפגעלאָסען גרונדען אין מאַגאַר, (נאָכסט גאַר־באַנאַ) צווישען דען אינוואָהנערן אונד דער שענע דאָנעגיע שטאָסט. דיעזע לעטצטערע וואָהדע פאַן דער בעפאַלגערונג מיט שטאָקקען אונד שטיינ־ען דען אַנגעגרײַפען, וואָרויך זיא פאַן דען וואָפען דען געבראַך מאַכטען. 3 אַנגרײַפער וואָרדען געטאָדטעט אונד 6 שווער פערוואונדעט. דיא רוהע איזט בעריטס ווידער הערגעשטעללט.

אכטצעהנטער יאָהרגאַנג נו׳. 65. 1886

זך זעלבסט. ביידע בלעבען איף דער שטעדלע טאָדט. —

* (וואס מאן אויס דעם אל־טען שוהווערק מאכט.) אויס דען לומפען דער אלטען קליידער ווירד בעקאנגטלך פאפיער, אויס וואלשטאפפאבפאללען אונד אלטען וואללענען שטרימפפען, קונסטוואללע געפעדיגונג. וואס מאכט מאן אבער מיט אלטען שטעפען אונד שיהען? אין אמעריקא ווערדען וואלכע גוואממעלט, אין קלייגע שטיקען געשניטטען אונד דאנן אין קלאיישיעפעל געלעגט, אין וועלכען מאן וא אינגע מאגע לאנג וויבען לאפסט. נאך דעם טראקקנען ווערדען דיא לעדערשניטצעל זעהר הארט אונד שפאדיג, דאנן צו פיקווער צעדרעבען, גמאהלען אונד מיט אינגעזר אינגעס בעללעגען קלעבשטאפפען פערדיהרט. דיא זא ערהאלטענע מאססע ווירד דאנן אין פאהרמען געפרעסט, אום הערדיים קאממע, קנאפפע, מעסערגיפפע אונד אללע מאגליכען גענעגשטאנדע צו מאכען, ווערכע אין אהרעם אנגעזעהען אונד אין אנדערען לאנדערן גלייכען אונד פאן דערזעלבען פעסטיגקייט זינד.

* (געגען דיא באלעראַ) דיא אן דען גרענצען דער מאגאריע (וועגעדיג, באר, בריגיד) זיך אממער מעהר איסברייטעט, טרעפפט דיא אונגאריש קרענזיג אונד טרעפפט איך דיא הויפטשטאדט פאדובטסמאסרעגען. הייפיגעס וואשען דעם כאפפעס מיט קאלטעם וואסער ווירד זעהר עמפפאהלען. דיעלבקייט, לופט אונד מאסיגקייט אן דער לעבענסוויזע זינד דיא וויכטיגסטען מאסרעגלן, דיא ווייר אינזערען לעזערן עמפפעהלען אונד — וואס דאס וויכטיגסטע איזט — פ ו ר ד ל א ו ז נ ק י י ט.

איין אפפער דעם צווייקאמפפעס.

אן דעשטקעמעט הערדשט זיט גאסטען אינגעהיעדע אייפרעגונג אן פאלגע אינעס צוויי־קאמפפעס, דער דאולבסט שטאטטגעפונדען אונד דעם אינגע אללגעמיין גוטאכטטע אונד בעלעכטע פערזאנלכקייט צום אפפער געפאללען איזט. דער טראגבעשטאנד איזט פאלגענדער:

דד. אדאם הארוואט, פראפעסאר אן דער דעשטקעמעטער יידישען אקאדעמיע אונד פראודענט דער הארטיגען אינגבהאנגגיטטפפאר־טיא פעראפפענטליכטע אינען ארטיקעל אום „דעשטקעמעט", אן וועלכעם ער דען מיטארבייטער דער „דעשטקעמעט האפאק, עמעריך פ ו ו ו ע ש־ש אלס לויטעראריש דיעב (פלאגיאטאר) ענט־לאפפט, דא דיא ארטיקעל, וועלכע פיעשש זיט לאנגערער צייט אין „דעשטקעמעט לאפאק" אינ־טער וויגעס נאמען פערפפענטליכטע, שאן פאר מערערען יאהרען אום „דעשטקעמעט" אונד צוואר פאן איגעס גאנץ אנדערען ערשיענען זינד. („דעשט־קעמעט לאפאק" איזט דאס בלאטט דער רעגיע־רונגספארטייא, „דעשטקעמעט" הונגגען דאס בלאטט דער הארטיגען אינבהאנגגיטטפפארטיא) פיעשש, דער געבענגייא בעמערקט איך שטארק, שער האנעגפיסט (זא אינגע אכט שרייבע) אונד, פאהרדערטע פיר דעיגע עגטפעקקונג הארוואט צום דעלל, דא ביידען סעקטיראנטען ערקלארטען יעהאר פיעשש אלס מאטיס פאקציאנס־אינ־פאהרונג. (דאס הייסט אלס אין מעגיג דער עגכט גיכט פערדיעגנס, דאס אוהם פיר אינע צוגעפיגטע בעלייהרונג גענגטהואנג געגעבען ווירדע). הארוואט שטעללטע מיט דעיגער ערקלארונג דער סע־קרעטאריע אין דער הארט, אום דעשטקעמעטע קאסינא דען אנטראג, פיעשש מאגע אלס מאנן אהנע עהרע אום דעם קאסינא אויסגעשלאסען ווער־דען. דער נאהמען אבער דד. אוגע מעלעש פראי־דענט דער קעשטקעמעטער רעגיערונגספארטייא פיעששים אן, אונד אין פאלגע ווייגעס אויפטע־מענס וואורדע דער אנטראג הארוואטס צוריקגע־געבען. טראטצדעם דאס פאריגעהען פיעששים אלס גיכט קאריגקט בעארטהיילט וואורדע. פ׳־ווישש בעטראכטעט זיך דער הערדוך אלס רעהאבי־טיט (דינג עהרע „ווערדער הערגעשעלדט) אונד פאהרדערטע הארוואטס צוויטען מאלע צום צוויי־קאמפפע, דיא אנגעלעגענהייט דאס גון פאר אין

1374 שטיק. דאפאן וואורען 1063 אינגאריש, 245 דייטשע אונד 61 נאלניצישע. דיא פרייזע וואורען: אונגאריש 50.— 48,50 גולד. דייטשע 53,— 60 גולד אונד נאליצישע 47 — 50 גולד. (אללעס פער 100 קילא.)

ווייענער פרייזע

שפיריטוס 25,25 גול. פער 10000 לוטער פערצענט.

ווייענער שלאכטפיעהמארקט.

דער אויפטריעב אויף דעם וויענער שלאכט־פיעהמארקטע אם 31־טען ד. מ. בעטרוג 3959 שטיק. דאפאן וואורען 844 אונגאריש, 1988 אפלניש אונד 1127 דייטשע. דיא פרייזע שטעללטען זיך פער 100 קילאגראם: אונגאריש מאסט־אכסען 48 — 58. גולד. פאלניש 47. —,55 גולד. אונד דייטשע 48 — 60. גולד.

תערוסגעבער א. פערענטווארטליכער רעדאקטאר:
מ. סאבאלטשי

ערסטער
מאדכעגאיסשטאטטגעגם־פערין
לוידאגאססע נר. 4.

דער אים יאהרע 1863 אין בודאפעסט גגגרינדעטע „ערסטער מאדכעגאיסשטאטטגעגם־פערין", דער זיין זיינגס 23־יאהריגגס בעשטאנדע אין זיינע משגליכ־דער נאהעגע

איינע מיליאן

אן איינשטאטטגגגספאנגען באאר איינבעצאהלט האט. בעאבזיכטיגט, אים יעדעס דען בייטריטט אין זיינגס פערזיכגגגסבראנד צו ערלייכטערן אונד אום יעדע־מאגן דיא מאוליכקייט צו בעטען זיינער מאנטער אדער זיינגס מיגדעל אייגע אדער מערזיגע (דאך גיכט מעהר אלס פיגף) פאמיליגן אום בעשאנג פאן 300 גולדען, בעזעהרגגגגגייזע 1500 גולדען צו זיכערן, אונטער איפערגכטערהאלטגג זיינגס בייהרעדגגגן וויי־קגגגקייטגס בעזיהגדע איינשטאטטגגגגגספפ צו ערלאנ־גגן, אין וועלכע מאדכגגן פאן דער גגבוגט בזו צום עריכטגגגן. 12 לעבענגגאדע איינגגגאמגגגן ווערדגגן.

דאס אין דיעזע גגגגגגגגגגגגגגגספ איינגרי־מגגגדע מגגגלגיכ דאס פיר יא איינגגן אגגגגגגל איינגר דער איינגרייבגגבוכר פאן דיר גגבוגט בזו צום עריכטגגגן. 12 לעבענגגאדע איינגגגאמגגגן ווערדגגן.

דאס אין דיעזע גגגגגגגגגגגגגגגגגספ איינגרי־מגגגדע מגגגלגיכ דאס פיר יא איינגגן אגגגגגגל איינגר דער איינגרייבגגבוכר פאן דיר גגבוגט בזו צום עריכטגגגן. דייא נגדרגן איינגגן אגגגגגגל איינגר מאגגגגגגגן בייטריטט פאן דער גגבוגט בזו צום עריכטגגגן. דייא נגדרגן איינגגן אגגגגגגל איינגר מאגגגגגגגן בייטריטט פאן דער גגבוגט בזו צום עריכטגגגן. איינגגגגגגגגגגגגגגגג

גען מיט מצות. אונ׳ ארבע בוסות צו פערזעהען, אונ׳ דען הונגער פאן אזהגען פערן צו האלטען. נון איזט דיא זאכע, דער קוממער ווערד אן דיא הוטען דער ארמען אינגעזעהרט.

דיא זוינע צוינס זונד פערארדעט, דענן נור זעלטען פעראיר״רט זיך דער פיס איינעם ריכען, אדער וואהלהאבענדען, ווען הונגער. אים דען שהיעדען באדען דעם הייזיגען לאנדעס צו בעזוכען, אונד אלס שפירען אהרער אנזעזענהיט זוגען צו הונ־טערלאסען, דער אהרען דרעפען בריידען צו גוטע קאמט. נון, דיא זוטצען דאהיים אן אהרען שראנקען אונד גערעהפען, אונד דער נאמט ירושלים קאממט אהגען גיכט אן דען זון.

גיכט זא אזט עס ביא דען כרעסטען. פאן יאהר צו יאהר אים דיא אסטרציט קאממט, ווא פאן אללען עגדען דער ערדע אין דער צאהל פאן טוזענדען אונד צעהנטוזענדען, אים אהר פעסט אן דער אוד אהגען הוילען שארט צו פיעדען. בעזאנדערס זונד עס דיא פרעסטען עגנ־לאנדס, דיא צאהלרייך ערשיינען, אין דען שטראס־סען זוממעדט עס אים דיזען צייט פאן פרעמדען, דיא הייבריכע שפעזדען פרעסען לאסטען. דיא בע־דענגען דיא פערזאהרונגסהוזער, קלאסטער אונד שפיטאלער, דיא פרעסטער, מאנכע אונד נאנגען, דעקהארב לאנגען אהרע ארמען דאס ווארט הונ־גער גיכט. אונד אויך דיא האנדווערקער פינדען הייב־ליכע אונטערשטיצונג, דענן דיא וואללפאהרער כוידען אהגען אהרע ערצייגנישסע אב, אהגע אים דען פרייז צו פרעדען, אים אנדערען, געוויזטע גענעגנשטאנדע, קוריאוזאטען, אים דער הילגען שטאדט נאך הייזע צו ברינגען.

צו טויזענדען גיכט עס דער מאנכע אונד איה־דער צאלונגע אן דען לאסטען, אונד ווער זיא פרעמט אונד גוט גענארדט, פראכטט געקליידעט, אונד נאך נע וואהרע דיא כלאגע פערנאממען, דאס זיא מיסגונגענער ווען, טראגטעם זיא הייזע ארבעט קענען.

דיא טרוריג אזט דאנגען דאס לאנד אונזע־רער ראבבינען אונד פאממען! אין דיא אובליכען זאמלונגען פון ירושלים אים איסלאנד אזט דיא איטצערהונג געקאממען. דיזע פלעגען אממער שטערער צו. אונד דאביא ווערדען דיא ארמען דיא אהרע צייט דעם שטראנס דער תורה ווייזען, פאן דען איגענען בריידערן אנגעפינדעם, אונד פרעגען: „אהר ווי מיסגע לייזט, מיסגענגענער!“ גענען זיא געשלידערט. „יאם גיטצט אונז אהר טוצען אין דען באנגען דעם ווערהזעמס! זיא זאללען ארבייטען!“ ווען זיא אים. אונד אים אזה־דען גלאנצענדען שטיל, אהרע בדיטהנריכע שפראכע צו צוגען, שטאהען אים אונזערע גענ־

גער אן דען צוטוגען, דאס ערבארמען פון אינס צו ערשטיקען ווכעד.

אונד דאך האבען דיזע הערען קיינע שפור פאן דענגטנוסס דעם הייליגען לאנדעס, זיינער לייטע אונד פערהאלטנוסס! זיא פערשטעהען גיכטס פאן האנדעל אונד פערקעהר, פאן געזעצבען אונד ב״־ביטען דיזער זעגענד! זיא אינטערזוכען גיכט, אב דיזער בארען אללע זיינע בעזיאהונגע צו ערגאה־דען אים שטאנדע ווא?

״״ האבען הער פראפעסאנסטען דער פערשיעדענסטען ארט, ווא זא טבטיג זונד אין אה־דעם פאכע, ווא אהרע קאללעגען אין אייראפא. אבער פון אינזערע שטארט זונד אהרער פעל צו פעלע, דיא זוטצען אפט וואכזאלאנג אהגע ארבייט. זא מאנכער האנדווערקער פלעכט דיא מיסגאנא־רע אים ארבייט אן, דאמיט ער גיר בראד, טראק־קענגס בראד ערווערבע פון דך אונד זיינע פאמי־ליע. דיא זוטצען אפט וואכזאלאנג אהגע ארבייט. זא מאנכער האנדווערקער פלעכט דיא מיסגאנא־רע אים ארבייט אן, דאמיט ער גיר בראד, טראק־קענגס בראד ערווערבע פון דך אונד זיינע פאמי־ליע. דיא זוטצען דעם בוטשטטלער אינגען מעג־שען פערמיטהען, דער צים אבפאללע פון זיינעם גלוטבען צו פערלייטען וואהרע, דען נעהמען דיא לע־בעפאל אויף, אונד אונטערשטעצען אההן. זא־באהד דיא אבער בעמערקען, דאס דיא עס מיט אי־נעם גלוטבנסטרייען זוהען צו טהון האבען, דיא ווהד ער שנעללסטעם הינגעשטאסען, אונדעם מאן אין פאנגנ, אב ער דען גלוטבען, דיא אנשטאלט דיא אין דער זוהען ווענען דא?

פעלע דער ארבייטסבערדפטיגען געהען — מיט צוריקקראסגנג פון ווייב אונד מוד אין דיא האפענטשאדטע. נאך פארט סאאיה, אלעקסאנדריא, קוריזאטאטען, אים דער הילגען שטאדט נאך הייזע צו בדינגען.

צו טויזענדען גיכט עס דער מאנכע אונד איה־דער צאלונגע אן דען לאסטען, אונד ווער זיא פיסט אונד גוט גענארדט, פראכטט געקליידעט, אונד נאך נע וואהרע דיא כלאגע פערנאממען, דאס זיא מיסגונגענער ווען, טראגטעם זיא הייזע ארבייט קענען.

דיא טרוריג אזט דאנגען דאס לאנד אונזע־רער ראבבינען אונד פאממען! אין דיא אובליכען זאמלונגען פון ירושלים אים איסלאנד אזט דיא איטצערהונג געקאממען. דיזע פלעגען אממער שטערער צו. אונד דאביא ווערדען דיא ארמען דיא אהרע צייט דעם שטראנס דער תורה ווייזען, פאן דען איגענען בריידערן אנגעפינדעם, אונד פרעגען: „אהר ווי מיסגע לייזט, מיסגענגענער!“ גענען זיא געשלידערט. „יאם גיטצט אונז אהר טוצען אין דען באנגען דעם ווערהזעמס! זיא זאללען ארבייטען!“ ווען זיא אים. אונד אים אזה־דען גלאנצענדען שטיל, אהרע בדיטהנריכע שפראכע צו צוגען, שטאהען אים אונזערע גענ־

ווישען אונד אין אנדערען ווייסגענשאפטען, אין פערשיעדענען האנדווערקען (שניידעריא, שוס־טעריא, האלצשניטצען, טישלעריא. שמיעדען, יא טעריא, האלצשניטצען, אונד שאכטען (שחיטה) אונ־טערריכטטעט. דאס שולגעבידע איזט איין פראכטגעס. ווענן דיא צאגלינגע דיא שולע פערלאסען שפרעכען דיא פראנצאזיש, ווא וואהרע פראנצאזען, דיעס הונדערט יעראך גיכט, דאס זיא הויר פון אהרעם האנדווערק עבענזאיגענ לעבען קאנגען, ווא פון דער שהיטה אונד דער פראנצאזישען שפראכע. דענן דער האנדווערקער גיבט עס הויר צו פעלע דער שוחטים נאטירלוך נאך מעהר, אונד דער גע־שאפטסלייטע, דיא אינעם שפראכ- אונד שרפט־קינדערגען ווענען מאנגעס בעדיפטען, גור איסערסט ווענגע, אונד איך דיזע קאנגטען זיך אויהר הילפס־פערזאנאל בוהער אים זעהר גערינגע בעצאהלונג פערשאפען.

„זא מאנגע דיא ווענען לייטע אנדערסווא אויהר בראד וכען — ווייד מאן אונז אנטוארטען. וואצי זאללטע דיזע שולע אלזא הייר עדבייט ווערדען? דאך גיכט בלאס דעסהאלב, אים דען קינדערן דיא פאות אונד דיא געוויהנטע קלידונג צו נעהמען.

פיר דיא ווירקליך גראסען סיממען, דיא דיא אללאנס ערלמטהיג דיעזעס צייעקקע צוגעפהרט, האטטע דיא ערבייטונג פון מאבריקען, שפינגעריען אונד וועבעריען פיר שאפ- אונד בימוואללע, האפ־פענריען פיר בוים, אונד סעזאמאד (שימשמין), דיא פעלע ארבייטער בעשאפטיגען, בעדיטעער זענגעס־רייבער ווירקען קאנגען, אונד דאביא האטטען דיא ארבייטער דען שבת קודש גיכט מחלל זיין מיססען.

* * *

חיל דיר, דיא עדלעס הערין, דיא גראסער אונבענאנגטער ״אהלטהאטער״ חיל דיר! גאנץ אנדערס ווי דיינע ״אהלטהאטען״ דיא דיא אונז אים דיינעם דיעכער צישטראפען לאסעסטס, ״״ דער דענען איים דען וואללטען פוילט! ״״״ז ע זארגטס דיא פיר דיא ווארהדען בעדרפענסס דער בעזאהנער ״ישרים״, דיא ווירסס געפרעגען פון אללען לייפען, אונד דיא מאלאנטטען, זענען דיין לאס, ערער אים שאטטען דיינעם ווינשטאקקעס, דיינער גארטען, אין דיינען גארטען.

״סד משה קדוש.

פערעשאי דער אסערייב.אינגאיישען אייאלטיטשען נעטיגרע אין יעזיאלאס.

---

*) ״״ האבען בעייטס פיהער דען שליטיר נעלייפ־טעס, אונד אים דיזען „אונבענאנגטען נאפען ״אהלטהא־טער״ דען נאמען נוסאאי פון ראשהשלר אין מאיין בע־צייכנעט, דען נאמט זענען מאנג. (דיא רעד.)

דארבער בעאנזוהטיגט האטטען, דאס דיא הוילדנג נעזאנגנ צו זאלך פראפאנגס צייעקקע בעגעטטעטען.

ווייטיגס אבער דער נעזעל דעס נאטיגטיסטערס אין דער נעזעללשאפט דער ווענען אונד מאכנען איינגעפרע־שען זיא, ווארדע ווענער נעזאגנס אונד ווענער נעזיי־נען. נכס דאס מאן דער עגיגנזענגען אויסגעמעכן האטטע, אבער מאן דאס זיא בעפראגטס אונד דיעס זעהר נעגרע; דענן ואבארד דער ווינ: איינע נעשיכטע! איינע נעשיכטע! דורך דיא ווייטען נגנג ווארדע אללעס שטלל, אונד ווענן דער נעזעלל ווענע עצאהלונג בעגאנגן, האטטע ער דאס אייטטערקאמטטע סיבליקיס. אללער אייגען ווארען אויף אויך נערגטעבען, ואבאלד ער דען מונד אייטטאמט.

ווארע עס אייגע פערצייבערטע פרייעפטסן מיט דער מאן נראס אין מאטליד האטטע. ווייל דיא אן אייגנס טיקטען צוגבערע אדער באזוהאטטען נעזאגטע דעס אדלע אין מאנכע אונד אין מאנכע אונד אין אנדערע אונד אין אנדערע אונד אין אנדער

* (אוים צייבנונג) דער בעקאנטער פראדרעגנס דער אידעאלישען לאנדסקאנצלייא, הערר מארטין שווייגער האט פאן זיינער מאיעסטאט דעם קאיזר, אלס אנערקענונג זיינעס געמיינגשאפטלעכען ווירקענס דער אייזערנען קראנע דרייטעער קלאסס טאקספריי ערהאלטען.

* (דאס הענגיאנגעלעגענהייט) האט אם 1-טען יוני יוגס אין בלוטיגעס נאכשפיל געהאבט: לייטנאנט בעלא מענהארט, דורך אונד דורך אין אנגאר, געריעסט מיט צוויי אסטרייכישען פפערדען זיינעס רעגימענטס בעצגלוך דער הענגיאנגסקאנגלענגהייט אזאיינען וואר־שיינלעכסטר. דיא אסטרייכישע פפערדעריי טהאטען דריי אלטע אנגארן אונד דיא פערזאן מעניארטס בעלידיגערד איסריגען. דאס זיך דיעזע־רעטצטערע פערזאלאסס זאך, ביידע צום דולצי פאדרען. דיא דאסטע מיטשאר־ישע אוטארישאט אין אנגארן, לאנדעסקאמאנדירענדער גענעראל בארון פ. ערדעלדי־ווארא, דעם דיא אנגלעגענהייט פארגעלעגט וואר־דיג פאר, דאס מעניארט נאך דען שווערען בעלידיגונגען, דיא אידם גערעכנעט, זיינען פפערדעראנד נידם לאנגער בעהאלטען דיעסע, ווען ער קיינע גענוגטהואונג ערהאלט אונד ערטהיילט זולבסט דען בעפעהל צום צוויי־אקאמפפ, דער איינגיג שטונדען שפאטער אין דער קאלדסקאטערונג אונטער שטרעגונגען בע־דינגונגען פאר זיך גינג. מענהארט שלוג זיך צו־עיסט מיט דעם לייטנאנט מיכאעל פ. אין דוועגען, דער אים צוויי־שען גאנגע לעבענסגעפארלעך פלעי־ווארעט ווארדע, ווארדענד מענהארט אינפלע־לעטצט בליעב. נאכדעם דער שווערפעריי־ווארדעטע אין דאס גארנזאנסשפיטאל געשאפפט ווארדע, פאנד דער צוויי־אקאמפפ צוויי־שען מענהארט אונד דעם צוויי־טען בעלידיגער, אינעם אבפיליטנאנט, דעסטען נאמען פערשווייגען ווירד, שטאטט. בייד־ע קאמפפפר הילטען זיך אייגענטליכען, פערמאל שטעקען דיא צוואמען אונד ערסט אים 5-טען גאנגע ערהעלט מענהארט אייגע ליכטע פערלעטצונג אם דייטענגעער, אנשווארטעטע אבער וואפאר־דאמט, דאס ער זיינעם גענער מיט אינעם גע־שקטען דרעם אינען טעפען אונד ווייטען שנייט ביי־אבאכטע. דער דענזעלבען לאמפפאנגאהיג מאכטע, דאס ווירלד מאכטע אין פאלגע וויינעס פא־ליטשען בייגעשטאנדקעס בערי־טעגדעס אייפערהיג.

* (לאסען ווייר איך דעם פיינדעגערבעכטיגקייט ווייעדער־פאהרען) דיא אנגאבען גאבריעל אנ־דראנס דיא ער אים אבגעארדנעטהייל געמאכט, אינר לוים ווערלבען, גענעראל הענגי איך דער פלוכט אין בייגעלעגער פערקליידונג פאן הונטען ערשאסען ווארדען וויא, ערווייזען זיך אלס דורכאוים פאלש. נכט נור דיא אנגאבען דעס אינסטיגען אבערפפערהערען גענעראל אראטהר גאנגע, דיא אייך ווייטר פערפפעגט, לויטען, אונדערען איר אנדערגעגעגעגעגעגע אפפיציערע אונד אולדאטען, דיא ביא דער עישטרמונג אפפנס צוגעגען ווארען, בעשטאטיגען, דאס הענגי, אלס הערר מיט דעם שווערטע אין דער האנד, אין דער שפיטצע זייגער טרופפען מיט דעם טשאקא אונד גענגעראלסאנגפפרם בעקלידעט, געפאללען אזוי, גאנגע האטטע אידם אבגעגעגען ואנסט געוויסס קיין גלאנגענגעס לייסטונגבאנגנגס פערגאנ שטארבען לאסטען. דיעע מאיעסטאט לעגט אם 26. מארץ 1850 דיא האכסטע מיליטאר־ישע אויסצייכונג, דען טהעריזיאנערדען אינס גראב הינגעגעגען, וואס אייר נכט געשעהען וואר, וועגען הענגי נכט וויא אין הערר געפאללען וואר, אייך דאס בעשטאטיגט זיך נכט, דאס הענגי קאששטה זיין עיהרענווארט גענעגען האטטע, אלס אינגאר גגגען אנגארן נכט צו קאמפפען, הענגי איזט צוואר אין דערהרען גבאבען. וויא זיין פאטער אלס לייטנאנט אין גארנזאן לאג, בעטראכ־טעטע זיך אבער אממער אלס שווייצער, פאן וויא זיינע עלטערן שטאמטען, אונד נוי אלס אנגאר. גענעראל הענגי דיענטע בערייטס 45 אהרע אין דער ארמעע, אלס ער דיא פערטהיידיגונג אפפנס גגגען דיא אנגארן אובערנאם.

* (דיא ווערען אונגדיא — הענגי־צי־אנגלעגענהייט) וואס פיר צוואמ־מענהאנג דער בעשטעהט, דאס ווייס יאהרשיגלי־דאס „פאטערלאנד", אין פאן דאס גגגען דיא אנ־גארן אונד ווערען פרייפפערעס אסטרייכישעס רע־גיערונגסבלאטט, אייך נכט. דאס הערערט דע־דעס בלאטט אבער נכט מיטצוטהיילען, דאס דיא הענגי־אנגלעגענהייט פאן דען אונגארישען ווערען הערוובעשוואכען ווארדען וויא, דענן דיא אונגאר־שען ווערען דורך דיא גראסטען אונגארן (וואס ליים דיעוגס בלאטטע זאפער הייסט אלס דיא גיעדערטראכטסטען מענשען) מערקווארדיג אזוי, דאס דיא אנטסעמטישען בערפפערען אין בוראפעסט נעגען דיא ווערען דען פאוהאיף ערהעבען, דאס וא פאן ערטר ווארדאפפטגען פאטריאטישען דעמאנ־שטראציען. אזוא פאן דער הענגיאנגעגענהייט פערן בלייבען — אבער דיעוס לוגגער אונד „עדליטערד!" —

* (אין פאמטשפפ פערגאנ־גלריכט) דאס אינער עגגלישען געגעללשאפט גע־דארגערד אפסטראפפפפ אייף דעם וויך 67 פערי־זאנגן בעפאנדען, אזוי אייף דיעער פאהרט פאן דאריפיכם (אם אייסערפטען גארדען אמעריקאם) נאך דער עגגלישען הافענשטאדט לייווערפאל אן דער קוסטע פאן נייפונדלאנד צוישען אייזבערג גערעאטהען, דיא אום דיעזע צייט אנגסט דארט נכט פאריקאממען פפפפגען) אונד פאן דיעזען צערטרומ־מערט. וואביא זאממטליכע פאסס־אגי־שיערע אחרען טאר פאנדען.

* (טארעפפאלל) דיא דער האבאכט. בארען פאמיליע יערטרעם אין שטהלייסגעבוי־אנגעהאנגרט בייטע פיויא מאנס ווערטהיים, פיראוידענטן דעם דארטיגען פרינגפערהאיעס. אזוי געפטערן זאגפט עגטשלאפפן, אייגע מיטטער דער ארמען אונד פערזאגטוטן, אייגע פפלעגערין דער מראגטען אייגע טראפטערן דער שטערבענדען, ווירד דיא מאטראנג מיט דעם פראممען, ווארדאפפט ווישען הערצען נכט נור פאן אחרען פאמיליען־אנגעהאריגען, זאנדערן פאן אללען קריזען דער ווייטענבוי־גער בעפאללערונג בעריינט. מאנג דיא זאגפט דיחטן!

* (קאיזערליכער בעזוך) יאה־דער דעם יינגסטען איפגטהאלטעס דעם דיס־טישען הافעס אין ווייאיא מאכטען אידדיג מאיעס־טאטען פערשיעדיגע אויספלוג איף דער אלט־אינזעל דרים. אינטער אנדערען בעזוכטען דיא איך דיא אלטע קאיאיסשטאדט (דיא צוויטיסט פאן דריאים בעזוכאנגס אזט) דשאפטקאלע. אונד בעזוכטען בייא דיעזער גלעגענהייט איר דיא סינאגאגע, בעקאנגטליך דער דיא מיטטען יודען דער קריס קאראער.

* (שטאטטיסטיש) אלס דער סול־טאן דאפאן דארטיג. דאס דיא אפטערריי־אינגאר־דישע דעגגערונג אין דען אקקופירטען פרייגען אייגע פאללסצאהלונג פארגענאممען, דיעע ער איס: „ווייא גיעגיעדיג דיא אייגאפער דאך ווערד!" זיינע מאיעסטאט ווייסטע גאר נכט, ווייא פיעלע אינטער־טראגען ער דארט האבע. ווייא פיעל מאגן מאן צום מיליטאריינסטע פערזיכרן קאנגט אונד דער־גלייכען מעהר. הייטטמאנג איזט דיא שטאטיסטיק באסיגיגס אונד דער הערזיגאוויינא אגס דיינע גע־בראכט, אונד ווייר ערפאהרען, דאס דס 1885 אינטער 1,336,091 אינוואוהנערן 5805 יודען מיט 16 מיגאגאגען נאם.

דיא לאגע אין יערושלים.

(אריגינאל בעריכט דער „יידישען פפטער צייטונג")

דיא פפטאנג ווער פערדאפפסן, דיא טאנג דער פייערד ווער דאהין. פיר דיעזע צייט האטטען דיא הייפטער דער אפטערייב אינגאריישען געפיי־דע אללעס מאגליכע געטהאן, אם דיא בעריייפטי־דעס מיטטער מהאט דיא בעהאלטניס, דיא ער יעטצט גגעגעגען קאנגט, וואהר, אונד ער זאה מיט פרייד איף דיא שטרלנדע פפלגטשפיללונג דעס יינגען מאנגגס, דען ער דא אגס הייז גגגאנגען.

אין קורצער צייט וואר דער גגעגעל. — זא גאנגטע מאן אזוי, — אם אייגע אונד אין דער גאנגען גגעגער גיכט גיר אייגע בעגאנגטע, ואנדערן אייך אייגע בעליעבטע פערזאן, אונד דאריין שטיטטען. דיא בייגען מיט דען בע־וואהרען דער „גאפפפ" אובערגאין, דאס יאקאב גלאוער גאר גיכטפס גגעשיעגס דאכט מאכטן קאנגט, אלס דיעזען גע־ועללען צו גגעפטען, אונד דיא יאגדרעגען זיך גור דאר־בער, דיא עס אים גערונגען. דיא אין זא גגעשיקקטען מענשען אויסגאנגען.

דער גגעגעל גאלט גאנליך אלס אייגן גגעשיקקטער מענש אונד דיעזען דרום פערדאנקטן ער אייגדרוטטס, דיעגער, דער אפטבגאאל קערגינג פיטפראטשן אבער אנגגעגרם ליגן. גגעדען דיטשען אייטטפראכט. נאך מעהר אבער אייגגע דיטשען אויטטגגגען — דער קגגגט אין ערצאהלגגס. אייגגע וואהרע גאטטפגגגאבע. דיא ער זעלבער פיעל גערייגט אונד אין דער זעלבע אופטרגגגקאפפטען וואר, זא האטטע ער פיעל גגעטהגן אונד גגיאהרע, אונד באמעל פיא האטטע דאס אייגע שטאטט אפפען צור רעכטען צייט, וויא ער דאס הערען אם רעכטען פלעקק האטטע. אונד האט ער נאר מאנ־כמאל בוך גגלעגען אין פערציבטשען פיגגגען אונד פיי־ענכגגגען וואהרע אלס אין מאפפען דיטשען, אין נא־וגן גגיגגגען, מאכטגגגן דיגגגן, פרגגבאגגן צוגבגגגן אונד דורכגגגגגגגגגן דיטשען.

דעם מיטטער מהאט דיא בעהאלטניס, דיא ער יעטצט גגגגגגגן קאנגט, וואהר, אונד ער זאה מיט פרייד איף דיא שטרלנדע פפלגטשפיללונג דעס יינגען מאנגגס, דען ער דא אגס הייז גגגאנגען.

אין קורצער צייט וואר דער גגעגעל. — זא גאנגטע מאן אזוי, — אם אייגע אונד אין דער גאנגען גגגגגער גיכט גיר אייגע בעגאנגטע, ואנדערן אייך אייגע בעליעבטע פערזאן, אונד דאריין שטיטטען. דיא בייגען מיט דען בע־וואהרען דער „גאפפפ" אובערגאין, דאס יאקאב גלאוער גאר גיכטפס גגעשיעגס דאכט מאכטן קאנגט, אלס דיעזען גגגגגגגגגג

דיא קהילה ברויכט איינען ראָוו!

(הומאָרעסקע פאָן י. י.
(שליחס צור פאָרינען פרייטאָגנומער.)

ס י נ ס ט ע ס קאַפּיטעל.

דיא גאַנצע געמינדע שטעהט איף דער גאַסע! — —

עס איזט איין רעזונער אַנבליקק! — — —

זיא קאָממען אים שיר אונד האַבען זיך איף אָפּענער שטראַסע נרופּפּירט. צו דריען, צו פּערען, צו פּינען — — —

מאַן זעהט פערגעטהיים איף יעדעס געזיכט ע.

עס מאַנן קיינער רוהיג שטעהען — עס איזט אַלדעס פאַללער אינגעדולד — דער ליפּפּען איינגיג פאָן אַהרען קליינען הייפּפּיען זיינ. אונד שטעק, קען נייגיג, דיא קאָפּפּען אין איינען גראַ זעהרען הייפּען, אים צו תּאָרען, וואָס מאַן דאָרט איבער דען ראָוו זאַגט.

דאַ איז גין איך גערנע וויסען מאַכטען, „וואָס זיך מיט אים טהוט" אונד קיין אינגעגעס אורטהייל האַבען, וויל איר דיא פּערזיגס פערזיגס- טען, זיא געהען איר פאָן גרופּפּע צור גרופּפּע.

ע ר ס ט ע נ ר י ס פּ ע.

זעלץ נלאַזער: האַסט ע טהאַם!

דאַזיר הויש: קאָ טהאַם, קאָ דאַהם.

מיסעל פאַטש: דאַס איז ע קאַלל, עוקקער אונד האַנג; מיר האַט נור דאַס קאַלל געפאַללען.

באַרעד גרויבעטען: אבער ע קאַלל! — ער צערדרייסט איינעס דאַס אָדר מיט דעם קאַלל. מאַן האַט אַהן נאַר ניכט געהאָרט פאָן לויטער קאַלל.

ז ו ו י י ט ע נ ר י ס פּ ע.

הערר פּלין: מיר געפאַלדט ער, איך כאַן איינגעטלך ניכט זאַגען מיט וואָס, אָדער וואָרום, אָדער וואָרוך; גענוג ער געפאַללט מיר.

הערר שטרענג: איך כאַן ניכט בעגרייפען, וואָס איהנען דאַראַן געפאַללען כאַן; מיר געפאַללט ער ניכט.

מעכאַהל דראָנג: האַסט א לערנער! אָ, פאַי! שטולץ באַכעם: איין לערנער! איין לערנער כאַן ער זיין, אבער צו וועגען האַט ער נערערנט! איך לערער מענשען, קרישט אָהנע מאַטייוע.

בעלוישען ווייר יענע נרופּפּע. עס זינד פּיינען דאַבייא. וויא האַט ער איף הערין איר נעמיטה דער פּרייען נעשרייקט?

ד ר י ט ע נ ר י ס פּ ע.

נאַוורלע שאַרבען: מינדער, איין אַלבעם האַבדייטש האַבע איר נאָך פאָן קיינעם יידיש קינד נעהאָרט!

זאַלטע שטיפּפּער: עס איזט וואָהר, אבער זיין האַבדייטש איזט זיא האָך, דאַס מא איינע לייטער דאַצו ברויכט.

טיל דעבאַממע: וואָס פערשטעהען זיא פאָן האַבדייטש! זיא איינגעלערנטער — מיך מיסען זיא פּאַנען, איך בין איף דיא איינערוטאַט נע- נאַנגען — ער האַט שאַנע וויטעי, שאַנעס קאַנ- צעפּט, שאַנען דאַלעקט — מיר ער האַט דיא נאַנ- צע פּוואַנאַמע פאָן איינעס רעסטאַטעלעס.

„ניקס האַט ער." אינטערבראָך זיא סלאַייע באַכערן, איין דיקקעס ווייב מיט איינער דיקקען נאַדדעגען קעטטע, אונד לאַנגען נאַלדענען אָהרען האַנגען; זיא האַט אין דער קליינען לאַטטערע איי- נען נראַסען טעריא געמאַכט, זיא איזט דייך, אונד גליבט זיך בערעכטיגט, זיך צו אַרגערן, דאַס איין אנדערעס ווייב מעהר פערשטעהט. ווילד אַלס זיא. „ניקס האַט ער, נאַר ניקס."

פ י ע ר ט ע נ ר י ס פּ ע.

א. ער האַט איינע איסעראַדענטליך דייכע בלומענשפּאַכע, אבער קיינען נייסס, קיינע ווייטן, איינען נערינגען נעראַטש!

ב. צו נ: וואָס זאַגען זיא נור צו דעזעס נייסס, צו דעזעס ווייטן אונד דעם מערינגען נעראַטש; ווענן נור זיינע שפּראַכע איינע אַנגענעהם בלומענ- שפּראַכע וואָרע.

ג. צו ד: ער איזט איין איסעראַדענטליכער נעלעהרטער אין דייטשען וויסענשאַפטען, אבער לידער איין שוואַכער הערראַר.

ד. צו א. איך בעוואונדערע דעזעס דייכע וויסען איף יידישעס נעבעטע — שאַדע נור — דאַס ער קיין בעפּסערער דייטשער איזט!

עס איזט ניכט לאַנגער איסעראַלטען, בייא דיע- זען גרופּפּען. — יעדער אַרטהיילט, אים אונד דיך, קיין אונד נראַסס, דער לאַיע אונד דער געלעהר- טע, דער מאַקעמגערער אונד דער באַרטמעלאַבע. — יעדער האַט זיא דאַס רעכט דאַצו — דען ער צאַהלט צו מאַהל! —

זאַגאַר נאַסע קרופּפּ, איין אַלטער בוקלינער בעטטלער, דער זיט 20 יאָהרען שאָן פאָן דער געמינדע איף דער קוצייע לעבט, שפּרעכט. דיא איהן נעמאַנ איף אָפּענער שטראַסע איינעס צוויינעשפּראַכעס ווערדיגט, מיט זיך אַללין אבער דיא טאַגעפּראַגע אונד ברממט: מ י ן ן ר אַ ו, איזט ער אָסער ניקס!

ז ע כ ס ט ע ס קאַפּיטעל.

וואָהרענד דעם רומאָרס אונד דער צערקלי- טונג אין דער געמינדע, אַרבייטעט יאַבבי רעב- לך אונבעאַרדט, אין דער וועטלבען אונד וואָהר- האַפט רעליגיאָזען פערבעסערונג זיינער גלייבענס- ברידער. —

ער האַט דיא שולע שאָן בעזוכט, מיט דען לעהרערן מאַנפערדט. דאַס געמינדעזעהן גע- פּרייס, אונד זעהט מיט בעקוממערניס, וויא פּיעל ער גיט צו מאַכען האַט.

ער ווילד דאַהער אינשטיטוט גרינדען, דיא נאַטהגען פערבעסערונגען טרעפּפּען, ווילד דיא אינגראַבט דער געזאַממטהייט הערשטעללען. ער שפּרעכט צו דעזעס בעהיף מיט טעפּפּטער ער- גרייפּפּנהייט אין הילגער שטאַטט אבער דען טרייגען פערפאַלל דער געמינדע אונד אַהרער דזטליכען פערדערבניס אבער — — „מיר דערדעט ער לאַנג גיט" — זיא דענקען זיך פּיעלע אונד דיא שיר ווייד אימער לעערער . . .

„וואָס האַט ער אינז צו זאַגען? צאַהלט דער דאָ אינז. אָדער צאַהלען ווייר דען דאָ? דעזעס פּראַנג בעשטעפּטיגט זיא טעהר אַלס אַללע אנדערן פּראַגען, דיא דער האַבבי מיט זיא פּיעל יאָרמע אונד הונגעבונג פּיר אַהר הייל ערראַטען ווילד; עס ווערדען באַזוהאַפטע פערלייטונגען אנגעגעבטערט, דער האַבבי ערהענגט גין ניכט האַט וועפּפּענגעסט אין האַס ער גראַטהען אַזט אונד פּרערגיג אַס 25. מאַבבאַטה זינער פּראַמען ווינשע צים לעטצטען מאַלע אין . . .

ער נאַהם מיט טהראַנען אין דען אינען אַב- שיער פאָן אינער געמינדע, דיא ער יאָהרהאַפּ בעמשליידיגט אונד געהט זאַגנאַנ דאַרויף מיט ווייב אונד קינד דאַרטהין וויא ער הערנעקאַממען. —

וויא זיך יעדער איינצעלנע אבער דען אבגאַנג דעם האַבבינער לעבליך איינשפּרייכט?!! — זיא וויסען ניכט. וואָס זיא אין אים געהאַבט, אונד וויסען ניכט וואָס זיא מיט אים פערלאָרען!

ז י ע ב ע נ ט ע ס אונד דרעצטעס קאַפּיטעל.

דיא געמינדע שטעהט ווייטער אהנע ראָוו, אונד דיא מחלוקה פאָנגט פאָס נייען אָן.

„איך ווילד איינען ראָוו! פּיר וואָס צאַהל איך צו קאָהל?

„איך בין צוויאַר נאָך פּיר צוויי וואָרטע גע- מיינדעאַמסע שולדיג, אבער עטצט צאַהל איך ערסט רעכט ניכט; דענן איך בריינג איינען ראָוו."

„אַללע מולטשטייען אונד אַללע בריעפּ- געלדער זינד צו יענע פּיר זיא. אונד אַס ענד האַט מאַן פּיר זיין געלד ניכט איינמאַל איינען ראָוו?"

זיא וואַנדערען זיא, אונד דענקען ניכט מעהר דראָן, דאַס אָהרע ראָהיס, אָהרע באַזוהיס אונד אינאַיינגקייט — קיין אָהרע טאַטאַלע אינפּער- בעסערונגען איינען דער בעערדטען אונד טיפּ- שיגטען מאַנגער אַס אָהרער מיטטע פערטיג- בען האַט. — — —

קאָהל איזט פערצוויפּעלט, עס נאָהרט אין דער קהילע, דאַטאַר גרויס, סענדער מעלאַמעד, אונד דער אַבעלעהרער. דיא לאַכען זיך שאַדענ- פּראַה אין דיא פּיסס, אַב דעם מולאַליכען ווישאַנ- דעס איז דער געמינדע.

„ווער וואָרען יא ניכט בייא דער ראַבבינאַטס- וואָהל." זאַגען זיא איינאַנדער, „דיא קהילה אַבער שטאַנד דאָך אָהנע ראָוו. אונד דער ראַש הקהל, אונד דער טיוועקהל, אונד אַללע אנדערן מיט- אונד בייזעטער פאָן קהלסטיש מיסען זיך וויא אים ערסטען מאַיטעל ווייטער „זעטצען."

זיא זעטצען, אונד איין אַרמעס קראַנקעס ווייב, דאַס איף קהלסהייז געקאַממען, אים דיא גנאַדיגען הערען אונטערטהאַנינסט צו ביטטען, מאַן מאַנע אָהר דיא רעגעפּטען פּיר אונד קראַנקעס קינד שטעמפּעלן לאַסען, וואָרדע פאָס שטיש, דער אין דען אנגעלעגענהייטען דער געמיינדע איך עשוואס „דריין צו רעדען האַט" מיט דען וואָרטען אב- געפּערטיגט:

„הייטע ניקס!"

„זיא זיטצען"

„דיא קהילע ברויכט איינען ראָוו!" — —

ר א ט ה ז ע ל.*)

אב, אַפּ, אַס, בא, בען, בולד, דא, דען, דער, ד, ע, ע, ע, פּ, פּען, האַס, נא, בען, לאַ, נו, דא, דא, דונג, דאַד, נים, סיס, סא, טעם, וויא, פּעל, מאַן.

אים דיעזען 30 ווילבען זאַללען 12 וואָרטער מיט פאָלגענדער בערישונג געבילדט ווערדען. דיא אנפאַנגס בוכשטאַבען ערגעבען דאַנן איינען נאַמען, דען ווייר פּייערלי עמפּפאַנגען וואָללען:

1. איין פּראָפּעט, איין קאָפּטלער מאַנן,
2. ער פּינג דען וואָהרען גלייבען אַן,
3. איין עדלעס ווייב האַט איהן ערשראָגען,
4. וואָס ווייר צאַהלען אין דיעזען מאַנען,
5. עס וואָרד אַלס ווייר אַס סינאַי שטאַנדען,
6. דיא וועלט אין אינאָרדנונג מאַנדען,
7. דער זעלבען שאַנר אייפּנטהאַלט,
8. דער פּיר דען נראָסטען יאַנער נאַרט,
9. עס פּלייפּט פאָן מיר יאַנג אונד נייפּ,
10. ווענן דער מייסטער עשוואס טרייליך פּרייפּט,
11. דער מענשען ווייזעסטער וואָרד ער גענאַנגען, אונד
12. אַלס עכטער דעם לעבענדען בעקאַנגען.

ח י ד ה.

מאַת הרב החכם הכולל יצחק שוואַרצשטיין בהאַהאַס.

שני אחים בני איש אחד היינו,
כוח שמיתינו בתחילת שם אמנו
ומשולבים בתוך שם אבינו,
תחילת שמות של שנינו.

אויפלאָזונג דער ראַטהזעל אין נו׳ 59:

I. דעם דייטשען:

ל״ג בעיטר, דער 33־טע טאַג.

פאַר 9 טאַגען 24, נאָך 9 טאַגען 42.
פאַר 10 „ 23, נאָך 10 „ 43.

II. דער חידה:

ר	ו	ח	ש	פ
ת	י	ח	מ	ק
ז	ה	נ	ק	י
ם	ב	ה	ר	א
ם	ר	ו	ה	י

משחיר בן אמר; קמחית אם שמעון כהן הגדול; יין, קדוש, נר, הבדלה, זמן; אברהם אבינו; יתרום, שני מלכי יהודה וישראל.

ר י כ ט י נ ג ה א ב ע ן נ ע ל א ז מ:

ב י י ד ע, דיא הערין: אלעקסאַנדער ווילהעלם, בער- נאַם קויסמאַנן־סטראַסקע, מטה שמואל דייטש, יעקב דייטש — רונאַפנעפעלד, מ. קוינטשעצר — יאַסקרעקעדיהאַ.

דאַס ד י י ט ש ע, דיא הערין: לאַזאַר בענאַמין — נראָסוואַרדיין, אייצ וויס — וויטשעטש. ווייס עס שטיש — דאָבסאַ.

דיא ח י ד ה. דיא הערען: שמואל קראָסוצקי — קראַקויא,

נ א ס ש ר א נ צו נו. 62: אברהם סנ״ל זאַב — קיבאַרישא, אברהם בערנהאַרדט — בוכאַפּשטאַדט, צבי הירש — פילוואַש, משה שמואל פייערמאַנן — סרטה, ס. פייערנ.

---

*) דיא נאַמען דער איינזענדער רוכטיגער לאָזונגען וועל- כע פאָר, שלוסס דער נאַכסטען פרייטאָגנומער אונס צו- קאָממען ווערדען ווייר פערפּפּנטליכען.

„ווער וואָרען יא ניכט בייא דער ראַבבינאַטס- וואָהל." זאַגען זיא איינאַנדער, „דיא קהילה אַבער שטאַנד דאָך אָהנע ראָוו. אונד דער ראַש הקהל, אונד דער טיוועקהל, אונד אַללע אנדערן מיט- אונד בייזעטער פאָן קהלסטיש מיסען זיך וויא אים ערסטען מאַיטעל ווייטער „זעטצען."

זיא זעטצען, אונד איין אַרמעס קראַנקעס ווייב, דאַס איף קהלסהייז געקאַממען, אים דיא גנאַדיגען הערען אונטערטהאַנינסט צו ביטטען, מאַן מאַנע אָהר דיא רעגעפּטען פּיר אונד קראַנקעס קינד שטעמפּעלן לאַסען, וואָרדע פאָס שטיש, דער אין דען אנגעלעגענהייטען דער געמיינדע איך עשוואס „דריין צו רעדען האַט" מיט דען וואָרטען אב- געפּערטיגט:

„הייטע ניקס!"

„זיא זיטצען"

„דיא קהילע ברויכט איינען ראָוו!" — —

דיא נייען מאטריקעל-בעצירטע.

8־שע סעריע דער פאָם קולטוסמיניסטעריאום בעריכטס
נעגענתיטיגען מאטריקעלבעציִיקע.

ג ר א ס ו ו א ר ד י ן (קאָם. ביהאר). I. ביא דער ארטהאדאָקסען מוטטער־געמיינדע: פראָ־זידענט: איזידאָר אוללמאַן, מאטריקעלפיהרער: ראבבינער מאָרטין פוכס. — II. ביא דער קאָ־נגרעסגעמיינדע: פראָזידענט: מאטריקעלפיהרער: מאָרטין וואראָ.

ז א ל א - ע נ ע ר ס ע נ. פראָזידענט: לאָ־ריסלויס פישער, מאטריקעלפיהרער: ראבבינער איזראעל עינגלסמאַן.

ט ש ע נ נ ע ר. (קאָם. סאטמאר.) פראָזי־דענט: פילִיפ גראָסמאַן, מאטריקעלפיהרער: ראב־בינער אבראהאם יונגרייז.

ג ר א ס - ש ו ר א ן. (קאָם. ניטרא.) פראָ־זידענט: רודאָלפ ברין, מאטריקעלפיהרער: ראבבי־נער פילִיפ פלויס.

ק ל י נ - ו ו א ר ד י ן. (קאָם. סאבאלטש.) פראָזידענט: ארמין ריזמאַן, פראָזיזאָרישער מא־טריקעלפיהרער: ראבבינאטשטשעלדפערטרעטער נאפטאלי שרייבער.

נ י ר ב א ט אָ ר. (קאָם. סאבאלטש.) פראָ־זידענט: מאָרטין ווייס, פראָזיזאָרישער מאטריקעל־פיהרער: רעליגיאָנסלעהרער אבראהאם פריעד.

פ ע ה ר ד י א ר מ א ט. (קאָם. סאטמאר.) פראָזידענט: סאמועל בעטשי, מאטריקעלפיהרער: ראבבינער סאמועל יונגרייס.

ב ו ט ט ן. (קאָם. אראד.) פראָזידענט: מאָר־קוס בענעדיקטשאָק, מאטריקעלפיהרער: ראבבי־נאטשטשעלדפערטרעטער לאזאר דייטש.

ד ע ע ש. (קאָם. סאלנאָק-דאבראָא.) פראָזי־דענט איגנאַץ פראָזיזאָרישער מאטריקעלפיהרער: פראַנץ האַרטמאַן.

ב א ל א ש ש א ד י א ר מ א ט. (קאָם. נעג־נראד.) פראָזידענט: סאלאָמאָן ווייס, מאטריקעלפיה־רער: ראבבינער יאָזעף דייטש.

נ אָ ר ב א פ י נ צ ע ה ע ל. (קאָם. טאלנא.) פראָזידענט: דאוויד גראָס, מאטריקעלפיהרער: ראבבינאטשטשעלדפערטרעטער סאלאָמאָן קאַטין.

ש א י אָ ס ע נ ט - פ ע ט ע ר. (קאָם. באר־שאד.) פראָזידענט: מאָקס בראָד, פראָזיזאָרישער מאטריקעלפיהרער: ראבבינער איזאק גלוקר.

נ ר אָ ס - ש אָ מ ק ו ט. (קאָם. סאטמאר.) פראָזידענט: נאטהאַן חריש, מאטריקעלפיהרער: ראבבינער איזאק מעללער.

ו ו אָ נ א י ה ע ל. (קאָם. ניטרא.) פראָ־זידענט: מאָרטין הערצפעלד, מאטריקעלפיהרער: ראבבינער יאָזעף ווייסע.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

ברעיפע דער רעדאקציאָן.

הערן א. ס. הויר דאס הענציאָנגעמענט דאס ווייגע מאיעסטאָט ווערבסס אים יאהרע 1852 אדער אין דען טרוי־ינסטען מאָנען דער בערוהיקונג ערינסען דאסטען. ווייגע מאיעסטאָט וואר ביא דער עגשהאלונג זעלבסט אנוועזענד. פיעגער וואהרן צו דעזער פייעלליכקייט ערשיינען: דיא פיעגער וואהרן צו דעזער פייעלליכקייט ווערדען אין דעם אנדענקען אלבערטאָ אלבערטאָ אין קאַרל רודזיוס, 40 נעגענ־אלע אונד איבער 500 אָפיציעלע. דאוויס קאָנגען דיא ע־קלאָרען, וואהרעם דאס הענציאָנגעמענט נ י כ ט ע נ ט־פ ע ר נ ט ו ו ע ר ד ע ן ד אר ף.

הערן מ. ר. אין קוריומא. דאס דער בעטרעפפענדע הערר ביא איהנען שאָן פריהער ראבבינישע פונקציאָנען פע־רזהען אונד דיא מאטריקעל צור ציפיריעדערונגס נעפיהרט, וו קאָנען איהם קיין שווהרליכקייט דער וועלט דיא ווייטע־פיהרונג דערזעלבען אויס דען הענדען נעהמען. דאיין, דאס אין קריסטיש יידישע מאטריקעל נעכט פיהרען קאָנען, דאס דאס מינסטעריעללע רעליגיאָס פרייליך רעכט, עס איז אבער אייך עטוואס אנגענעהמעס, דאס איינע יידישע נע־מינדע פראָנאלאָס ווערדע, מיט איהרער מאטריקעלפיהרונג איינגען קריסטען צו בעזיהען. רעקרוטירען דיא וואָרט אין דען קולטוס מינסטער, ווענן דיא איהם דען ואכפיהרלאַ דאר אונד איהר ראבבינער ווערד דיא מאטריקעלפיהרונג צוריקבעקאָמען.

עהרווירדען הערן ראבבינער מעטענגער, אונד הערען ראבבינער טעטה, זאָלכע מיטגליעדער צאהלען דאָרטהין, דיא אויהר ש ט אָ נ ד י נ ע ר וואָהנונגען אויס. לאָסט זיך אבער נוכט אפסטעללען, וועלכער דער שטאנדינע אויפענטהאלט איזט, דאנן ווירד איהנען דערבסס דיא וואהל אויבלאסען אונד דיא צאהלען וואהרן דיא וואָלען.

הערן מ. מ. אין וואַרשעיעע. דיא קאָמען דיא אייך איינען זאָ וואונדרליכען נעראָנקען. דאס דר. מאיזעליוס צו איהנען אלס ראבבינער נעהמען ווירד?

Dr. Sch. urnak N.-K.-Madaras. A kért dolgokat a napokban megkapja. Kimondhatlan örömömre szolgál tapasztalni, hogy Ön otthon is a régi maradt. Hej! Sok ilyen ember kellene nekünk: tetőtől talpig magyar; testestűl, lelkestűl zsidó. A magyarok és Izrael Istene tartsa meg sokáig a nemzet és a lelekezet javára!

עהרען. הערן ראבבינער אין קאָלסבורג. ווירד נעשע־הען. דיא צוויישע אנגעלעגענהייט דאס איין שיכטיגער גלוי־בענסגענאָססע אין האנדען נ נאָמען. זאָבאלד זיך איינע איינסיכט פינדעט, ווערדען ווייר דיא פערשאנדענען.

הערן מ. ש. אין מ. ניי, אין יענען נענענדען וואר קיין פראָסט.

הערן ל. ב. אין דיא־שאלמאַט. לאָסטען דיא זיך איבער דען „נייוש" קיין נייעס האאר וואָכסען. אינטערבריי־טען דיא איבערזעטצונג דיא אנגעלעגענהייטען איינער דער בי־דען יידישען קאָנצעלען. — דיא בראָשיע ווערדען דיא ערהאלטען.

ראָטטאַטעריהונג פאָם 2־טען יוני 1886.

ברינן	82	24	51	42	19

ווער ערזוכען אונזערע געעהרטען פרענומע־ראנטען אונד פריינדע זיך מיט איהרען צישריפטען דירעקט אז אונזערע רעדאקציאָן צו ווענדען.

אונד בוטטען ווער דיא אדרעסע דייטליך ווייא פאָלגט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג
האבשטראסע נומער 1. בודאפעסט.
Jüdische Pester Zeitung
Hochstrasse Nr. 1, Budapest.

ביא איינטרעטענדע פראנקאטירונגען ערהאל־טען מיט דער ערסטען נומער דאס פ ר אָ ב־אָ ל ל ע פ ר אָ מ י נ ב י ר ד „פ ר י י ט אָ נ אָ ב נ ע ד".

ג ר אָ ט י ס אי נ ד פ ר אָ נ ק אָ נ צ ע נ ק ט.

פערנער דיא ביהער ערשיינענען פאָרשטעע־צונגען דעם נעגענוואָרטיגען פליעסענדען פאָלליי־עטאָס. דאס נייע נעייע־בענעוועטען איינדרען ווייר זאמטליכען אונזערע אבאָנענטען איינזענדען זאבאלד דאסזעלבע אבגעשלאָסען זיין ווירד.

נ ע ש ע פ ט ס ב ע ר י כ ט

נעטריידע־געשעפט. ווייצען וואר פאָרגעסטערן פיעל צו מארקט נעבראכט, דיא קויפלוסט וואר גוט. 15000 מעטצ. וואיזען פערקויפט. —

ווייצען, חתים: 100 מעטצ' 79,5 קילאָגראמס 8,50 גולדן. 300 מעטצרצענט 79,5 קילאָ 8,40 גולדען 1000 מעטצר־צענטנער 79. קילאָ. 8,40 גולדען. — 100 מטצ' 77,8 ק. 8,32½ גול. 100 מטצ' 77, ק' 8,20 גול. — מעטצרבאָדען 100 מעטצר' 77.7 קילאָ 8,25 גולדען, רעטטאָ 100 מעטצר־צענטנער 78. קילאָ 8,15 גולדן באטשקער 500 מעטצרצענ. 76.3 קילאָ 8,20 גולדן. — (אלדעס פר: מאָאטש.)

קוקורוזען 5,35—5,44 גולדן.

מעהל־געשעפט. ווייצען פר הערבסט 7,84—7,87 גולדן. האפער פר הערבסט 6,15—6,17 גול. קוקורוץ פר מאיזיגר 5,42—5,43 גולדן.

פ ע ס ט ע ר ש ד אָ כ ט פ ר י ד - מ אָ ר ק ט

ביא דעם אם 2־טען ד. מ. היער אין פעסט אבגעהאלטע־נען יאָזעפסמאַרקט וואוידען 1087 שטיק נראָס. אונד 1057 קליין־פיעה צו מאָרקט געבראכט. היעראָן וואוידען פער־קויפט: 41 שטיק ש ט י ר ע, פר מאאר אָאָן 100 ביז 200 גולדען. — 1083 אָסען דאס מאאר פר 220—360 גול' 613 קוהען. דאס מאאר אָאָן 160—220 גול' 265 מעלק־קוהע דאס שטיק אָאָן 100—200 גול' 77 שטיק בוططעל. דאס מאאר אָאָן 120—200 גול. 895 שטיק קלעבער דאס שטיק אָאָן 8 — 26 גול. 252 שטיק לעמער דאס מאאר אָאָן 5 —6. גול. פרייזע פר 100 קילאָ: אָכסען־פלייש 45—56 גולדען. קוה־פלייש —43. 47 גולדן. קאלב־פלייש 58—60 גולד. אונד ביططעל־פלייש 40—46 גולד.

הערויסגעגעבען אז. פראנציסקוס דער רעדאקטאָר:
מ. סאבאלטשי

פ ר י כ ט - אונד מעהלפרייז-טאבעללע.

פ ר י כ ט ע		פר' 100 קילאָגראמס	ו ו י י צ ע ן		פר' 100 קילאָגראמס
	פר' הקטאָל.			פר' הקטאָל.	
קאָרן (ארש) . . .	70—72	6,60—6,35	נאָרדאונגאַרישער	75	—.— —.—
נעלבסטע פזטעי. . .	60	5,20—5,60	"	76	7,45—7,35
" מאדין . . .	62	6,30—6,70	"	77	7,50—7,45
האָפער	41	6,45—6,90	"	78	7,55—7,60
קוקורוץ באנאט. נייא	75	5,45—5,40	"	79	7,65—7,70
דעטטא אנדערער "	73	5,30—5,35	"	80	7,75—7,80
הירזע	—	—.— —.—	"	81	—.— —.—
			מעטטער־מאָרען	75	—.— —.—
			"	76	7,80—7,70
			"	77	7,85—7,75
			"	78	7,95—7,85
			"	79	8,05—7,95
			"	80	8,19—8,05
			"	81	—.— —.—
			ווייסענבורגער	75	—.— —.—
			"	76	7,80—7,70
			"	77	7,95—7,80
			"	78	8,10—8,00
			"	79	8,15—8,10
			"	80	8,02—8,05
			"	81	—.— —.—
			ט ר י י ס	75	—.— —.—
			"	76	7,90—7,80
			"	77	7,95—7,85
			"	78	8,05—7,95
			"	79	8,15—8,05
			"	80	8,20—8,15
			"	81	—.— —.—

ווייצען	פער הערבסט	8,06	מאָנאַטליכע פרייז־ליסטע פון פעסט
"	פריהיאהר	—.—	
"	מאיזיגער 1886	5,47	
קוקורוץ			
נעלבסטע		—.—	
האָפער	פריהיאהר	6,11	
"	הערבסט	—.—	
"	אויס־סעה	—.—	
עעסס			

		ז אָ ק מ ע ה ל		
			fl.	kr.
דער יאָק צו 100 קילאָגראמס מיט יאָק פריי באהן	נומער 0		16	20
	" 1		15	60
	" 2		15	—
	" 3		14	50
	" 4		13	60
	" 5		12	90
	" 6		12	20
	" 7		11	80
	" 8		11	—
	" 8½		10	—
שפריטוס אלטע מעטאָרע פרעמדע			27	—
" נייע " קאַטאָאַל			23	75

קורז-טאבעללע פאָם 2. יוני.

ל אָ ו ע.	fl.	kr.
4.־פרעצענטיגע שטאאטס־לאָס 1854.־יר	129	50
1860.־יר " אנלעה	138	50
רענטע פרעמדע	139	05
1864.־יר לאָס צו 100 גולדען	172	—
רענטע . . . 50	171	50
אונגאַרישע פרעמדענלאָס צו 100 גולד.	119	—
פרעמדענלאָס	125	—
לאָס דונענענטיג	52	—
פרעקנלאָס	18	25
קרעדיט־לאָס	176	—
לאָאיס־לאָס	44	25
לאָאיס־לאָס פאָרש־לאָס	116	—
אונגאַרישע־לאָס	21	20
קרואַטישע־לאָס צו 10 גולד.	22	—
טיאַסיער לאָס	17	70
אָלמער לאָס 40	46	—
פאָלדי־לאָס 40	40	70
וויאָלד לאָס 10	19	50
פאָלס לאָס 20	55	50
וואַלענשטיין־לאָס 10	23	—
סט.־גענאָאס לאָס 40	51	75
פאַאַנטלי־לאָס 20	25	25
פרעמדער לאָס 100	133	—
רענטע 50	6	—
וואלדשטיין־לאָס 20	31	50
וויינשטיינער 20	44	—
ווינער לאָס	124	—
פרעמדע פרעמדענלאָס	31	50
אונגאַר. אָאַרלאָסס־לאָס	9	—
אָפענבאַנדע	14	—

ו י י ר־פ אָ ר ט־אָ ק ט י ע ן	fl.	kr.
אונגאַרישע אלגעמיינע אנלעה 4.־פרעצענטיגע צו	105	90
רענטע	—	—
אָפענבאַנדע שטיינ־אנלעה	115	15
אונגאַרישע פאָסטע־לאָס	95	—
אונגאַרישע דונענבראָאַדשטענען	105	—
פרעמדע באָאַדעס	105	—
דונענבוכען	105	—
באָאַדישע	105	35
באָאַדישע	109	—
קראָאַטישע אונד סלאַאָאָנישע	105	20
אונגאַר. אינדענאָאַר־אנלעהן	152	75
וויינבערגער־אנלעהנס־אָאַלינאָאָנען	99	75
אונגאַר. היפאָס־אינדענלאָס־אָאַלינאָאָנען	—	—
נען פון 100 צו 5%	103	50
אונגאַר. גרונדענטלאָסונגס אָאַלינאָאָנען	101	75
אונגאַר. מאָרטגעדיטס־אינוסטמענט 5%	102	25
אלפאלד־פיומאנער באָאַן	179	50
אונגאַר.־אַאַלישע אינוענטאַאַר צו	100	60
אונגאַר. נאָרד־אָאַס־באָאַן	—	—
אונגאַר. וויסטבאָאַן	102	—

נ ע ל ד־ק ו ר ז.		
דוקאטען	5	94
אָפענבאַנדע־אנ. 8 גולד. באָלדשטיין	10	02
וויינער וויינבאָאַדען	62	05
20 מאַרק־שטיקקע	12	40
רוסישע אונדאָאַר	10	32
רוסישע באָאַנקנאָטען	1	24

י י ר ש ט־פ אָ ס ט ע ר י ע ר.	kr.
אונגאַרישע באָאַרענשטיין צו 4.־פרעצענטיג.	105 90
רענטע	— —
אָפענבאַנדע שטיינ־אנלעה	115 15
אונגאַרישע באָאַדע־רענטע	95 —
אונגאַרישע דונענבראָאַדשטענען	105 —
פרעמדע באָאַדעס	105 —
דונענבוכען	105 —
באָאַדישע	105 35
באָאַדישע	109 —
קראָאַטישע אונד סלאַאָאָנישע	105 20
אונגאַר. אינדענאָאַר־אנלעהן	152 75
וויינבערגער־אנלעהנס־אָאַלינאָאָנען	99 75
אונגאַר. היפאָס־אינדענלאָס־אָאַלינאָאָנען	—
נען פון 100 צו 5%	103 50
אונגאַר. גרונדענטלאָסונגס אָאַלינאָאָנען	101 75
אונגאַר. מאָרטגעדיטס־אינוסטמענט 5%	102 25
אלפאלד־פיומאנער באָאַן	179 50
אונגאַר.־אַאַלישע אינוענטאַאַר צו	100 60
אונגאַר. נאָרד־אָאַס־באָאַן	—
אונגאַר. וויסטבאָאַן	102 —

Eigenmqqer Witwe M. REIS. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: M. SZABOLCSI. Budapest, Druck von Sam. Márkus. Andrássystrasse Nr. 12.

ערא̇פּפּנונגסאנצייגע.

Hatschek Béla,

Optiker,

Budapest, IV., Váczi-utcza 3. szám

(Ecke der Trödlergasse).

Zum »Künstlichem Auge,«

(פרוער קאמפאניאן דער פירמע האטשעק מוקשא) עמפּפעהלט דעם פ. ט. פּובליקום זיין רייכהאלטיג נייא איינגערוכטעטס גראסס וואארענלאגער פאן שפּיצעל אפּטישען אונד טעלעגראפּענ-ארטיקעלן,

איינגלאזער אז. צווייקקער פאן 1 פל. אייפּוארטס.

אפּערגלאסקער פאן 4.50 פל. אייפּוארטס טהעראמאמעטערס פאן 50 קר. אייפּוו. אנעראיד-באראמעטער פאן 4 פל. אייפּוו. נייעסטע וועטטער-אנצייגער 50 קר. זאייא דאס נייע העללערישע טעלעפאן פאן פל. 15 אייפּוו. נעאיינעוע פיר פרי-וואטאנלאגען. עלעקטרישע הייז- אונד ציממער-איינרייכטונגען זאמטע עקלאיינגעקומען יעלכסט אייפּ-שטללען צו לאגען, פאן 7.50 אייפּוו.

פראייזע-בעשטעללונגען פראמפט אונד בילליגסט בערעכנעט.

דאס זיך בעריימט איינעם האלבן יאהרהונדערט בעשטעהענדע

לעבענדיגע- אז. וואכסוואארען-געשאפט

דעם

Johann N. Ludwig und Sohn, Budapest,

Rombachgasse Nr. 10, (im eigenen Hause.)

עמפּפיעהלט זיין גראסעס לאגער פאן הבדלות אין אללען גראסען אונד פארען פיר בית הכנסת אונד פריוואט, פיר חברות ענד אז סיזיללען אן שמחת תורה, חנוכה אונד יום כפור-קערצען, וואכסקערצען פיר בית מילה, חתונות אונד צו אנדערען צוועקקען, פערנער גראסעס לאגער פאן געלבעס אונד ווייסעס וואכס, וואכסשאפקען, מאדיזאפאן, פאקעלן פיר בוישען אונד צו אנדערן צוועקקען. — אינדער פיללען אנערקענונגסשריבען לייגט אייך דאס פאן פיר ס. ט אנפּאדע ביא מיר צו צו אנוים איין.

פראייזע אייפּסטאנד ווערדען פראמפט עפּעקטואירט

אלטדייטשע דיוואנס

שטילגערעכט איינגעפּירט ווערד בילליגסט צו פּערכויפען ביא דעם מאגעזעער אונד דעקאראטאר

J. Herold, Budapest, Schiffgasse 10.

אדאלף ראטה

הערר ע. אונד קנאבענקלייד ער-לאגער בודאפעסט, ראנדשטראססע, קאיזלקאפּעלנע.

עמפּפיעהלט זיין וואהלאסארטירטעס לאגער פאן

זאממער- אונד הערבסטאנצוגען

זא איך האוזן, גוללעטס, איבערצייהער, וויינטער-פאללעטאטס, האוזעלאקס, מעקסיקאנער, שטארק- אונד רייז-פעלצע, זא וויא קנאבענקלייד ער (בלי חשש שעטזן). נאך נייעסטער פאאן צו דען בילליגסטען פּרייזען.

בעשטעללונגען נאך מאאס ווערדען בינגען 24 שטונדען מיט אויסנאהמע שבת אונד יום אנגעפירטונג.

Grabmonumente

דיע ענגען, ווערבע דיא טרויריגע פּפליכט האבען, אהרען טהייערן דאהינגע-שיעדענען גראבשטיינע צו זעטצען, עמפּפעהלען וויר אינזערע אים נאכ-צען לאנדע בעסטבעקאנגטע גראב-שטיינ-פאבריק, וויא ווייר איבער 2000 גראבשטיינע שטעטס פערטיג אם לאגער האבען, ווערבע צו דען בילליגסטען פּרייזען צו האבען זינד, אונד צוואר:

ראטהער מארמאר פאן 4 גולדען אייפּוארטס, שרעזיישע בלאו-גרינע מארמאר פאן פל. 18 אייפּוארטס. גראנט-פּעינט אונד פאדיפּער אין פערשעדענען פארבען פאן פל. 60 אייפּוו.

Monumenten-Fabrick der

ENTREPRISE DES POMPES FUNÉBRES

Budapest, Kerepescherstrasse 68.

דיעזעלבע איבערנימט פערנער דיא אינסכרי-ווגג גראסער גראבדענקמאלער נאך איינגענען אדער פאדיגעלעגטען פאאגען.

פיר לאדרעקטע גראייזונג אונד עבטע דוערי-האפטע פערגאלדונג ווירד גארانטירט.

קולאנטעסטער איי- אונד פערטוך

אללער אן דער בודאפעסטער אונד ווייגער בארזע געהאנדעלטען רענטען, אבריגאצאגען, אקציען, לא-זע אונד מינגען, זאיאהל אן איינצעלנען שטططען אלס אויך אין גאנצען שלططסען.

פראמעסטען צו יעדער צייטונג

ווייסעלשטططע

Györi & Wohl Budapest, Fránz-Josefsplatz 3.

(דיאנאבאד-געבייד).

אבאגעמעגט איין דען אויטר. פערלא-זונגסאנצייגער „Fönyeremény“. גאנציאהרליך פראנ-קא צושטעללונג פל. 1.80

פראייז צאייטראג ווערדען פראמפט עפּעקטואירט

פרוויענשאנהייט!

מיינע פאן שיר זעלבסט ערפינדענע אונד ערצייגטע גענוכטס-פאמאדע ווערדען איינגעצייגנעס גענוכטס-פאמאדע ווירקט דורכויס דער הויט ביא זאממערשפּראסען, לעי-בערפלעקען, ווימ-מערלן, ביא אבנארמער שאטע דעם געוויכטס אונד דער נאזע, קוריץ ווא מאכט דיא הויט ריין אונד מאי-קעללאז. — מארמאאוללעזטע גרעזנאן, איינע שאנהייט פראנקרייכס, בעזונטעס שאן זייט 2 יאהרען מיינע פאן מיר זעלבסט ערצייגטע גענוכטס-פאמאדע, 984 אנערקענונגסשרייבען לייגען ביא מיר צור איינזיכטנאהמע דעם געעהרטען פּיבליקום אויף. איינציג אונד אללין נור פאם ערצייגער צו בעצעהען.

פּרייזע: 1 קלייגער טיגעל 70 קר., 3 קלייגע טיגעל 1.80 פל, 1 גראסער טיגעל 1,20 פל, 3 גראסע טיגעל 3 פל., 1 ישוק וויסע 40 קר.

Lefkowits Tóbiás.

Budapest, VI. Bez. Königsgasse Nr. 36.

קיין מאגענלייד־דען מעהר!

גלייכצייטיג ערלייבע איך מיר, איהנען מיינע מאגען אונד פּעבערמאגען צו עמפּפעהלען גנעגען מאגענ-ליידען ערדער אים, בעזאנ-דערס אבער גנעגען מאגענ-שווארבע, מאגענזאוזע, קרעמפּפען, מאגענזאוזע, בלאהונגען, קאלק, מאגענקאטאר, מארבערגנגען, זאגד אונד שווינדעלזינגען, גנעגען מאגענ-ליידען אין אללגע איבערמא-סיגען גענוסס פאן שפּיזען אז געטראנקען עגששאנדען.

פּרייזע: 1 פלאשען 1.05 פל. 3 פלאשען 3 פל., 6 פלאשען 5.50 פל.

פראייזבעשטעללונגען, ווערדען גנעגען איינ-זענדונג דעם בעטראגעס אדער פער נאכנאה-מע ערלעדיגס. — טאגליך דריימאליגער פאסט-פערזאנדט נאך אללען יעלעשטططען.

LEFKOVITS TÓBIÁS.

וויכטיג פיר רענאריען-פאכטער.

רוס, שליאיפשטיין, טרעבער, לעקאיע אונד עططסיג ערצייגט מאן אינע אפּפאראט בילליגסט מיט דען עططסיג-צען אונד אשטרישען אלען פאן

ארנאלד וואטטעריך

בודאפעסט מאגאר-גאסע, גנגנגאיבער דעם איר. טעמפּעל אפּפּעריר פערגער: דייזענבלאוט, ווייגבארעטס, גלי-עערין, עגטוי-רונגספּלוער, מיטטער גנגען אללען ווייג-לראגהרישען עצט, פערנער: הומבערזאפט אונד צטראגענזאפט פיר גאזע-פּלוגג. דאזן: טגנטע, גלאנגווייסס, ווייאבלראבע, מארבאלוירע אונד מארבאללאלל. פּרייזקוראנטע אונד מאניפּולא-ציאנסבוכער אין אללען שפּראכען גראטיס.

פאז 10 פלאשען אייפּוארטס פראנקא אינס הויז געשטעללט.

Exportfähige Steinbrucher

Flaschen-Biere

in anerkannt bester Qualität kommen in Kisten zu 25 und 50 Flaschen nach allen richtungen zu folgenden Preisen inclusive Flasche in Versandt :

	100 Flaschen á $^{7}/_{10}$ Liter	$^{4}/_{10}$
Export-Lagerbier	fl. 20.—	14.—
„ Märzenbier	» 21.—	15.—
„ Doppelmärzen	» 23.—	16.—
„ Hofbier	» 24.—	17.—

Engros-Wiederverkäufern besondere begünstigung.

Bestellungen sind einzig und allein zu richten an

Bieber Antal, Budapest, Kerepesi-ut 6. sz.

Die leeren $^{7}/_{10}$-Liter-Flaschen werden per Stück mit 8 kr., die $^{4}/_{10}$-Lit.-Flaschen mit 5 kr. ab Budapest vergütet.

עططסינג-עططסענץ

וואראיס אנטער איינאכאנד בייטשוגג פאן וואططער פאן יעדער הייזפּריוא דער נעווערעططס אונד שططקקעגדططס מאططל, אונד איינאכד עططסיג הערשططלבאר איז. איין קליינעס פלאשען גענוגט צו 12 ליטער עططסיג, 5 פלאשען אנקלוויטיג קוסטען 3 פל. ווירד פראנקא צוגעזאנדט.

An Sonntagen

RESTEN-VERKAUF.

יעדען זאנגטאג ווערדט דיא צום פערקויף צו בייגעגעבען עططס אן דייזער שططללע בעקאנגט מאכען אונד קאططען הייטע פאלגענדע אטיקעל צו בעריטענער תראנזעططטען, אבער עططס-פרייזען צום פערקויף:

וואראנטס-שططצען אן שווארץ, ווייס, קרעמפּ, עלי.

וואראנטס-שווייצער-ططקקעריען פיר שוויצען אונד קינדערלידען.

שווייצער-ططקקעריען פיר וואططר.

רוططען.

שאططוואלל שططצען.

מארע, אונד שלייפططענדערע.

פערלקרעططנגען.

שططצען פאר דאמענ, ווייס, קרעططס, נור איינצעלנע פענططער.

SIGMUND GUTTMANN

Zur „Spitzenkönigin“,

Spitzen-, Stickerei-, Vorhänge- und Modewaarenhandlung.

Budapest, IV., Waltznergasse 25.

אויך: פאס I. מאי ה. ו. אן זאנג אונד פייערטאגען נאכמיططאג געשלططסען.

האאר — חוזאר, אברהם יוסף ריב — אוזרים-פעשער, אברהם לעב פיהרער — האישאלויא, ישראל מענדעלוואהן — פיאטרא, הירש וואלף נייזוים-קוגיטשא.

פאן דעם זאהנגען מ י כ א ל דעם עהרוו. הערדן ראבינערס דושינסקי אין נאמעסטא ערהאלשען ווער פאל-נענדע שאנע לאזונג דעם וואריעס תשתדר:

תשת עלי כסיך בעל חידה נעימה,
שת אלקים זרע אחר לאם כל נשמה,
תית בתבונה, ובדעת למציא מזימה,
ראה נא בראשי אלה החמש שורות,
ראש, צואר, בטן וזנלי חידתך בהן נצורות.

פרייטאג פאלליעטאן.

אין אבענטייר

דער גלייהענדע זאנגענבאלל זענקטע זיך בעריישט דעם וועסטיכען ראנדע דעם חומעלס צו. טעפלייער, וואלקענלאזער חומעל, אונד אז איהם נינסט אלס דיא נר סע זאנגענקונעל, ווערכע איהרען וועג לאנגזאם וואנ-דעלט. דיא פאסט ברענגענדע ליפט מיט אימער נייען שטראהלען פערזיענענה.

דיא ווייסע זאנדווייסטע, אהנע בערגע אונד וויאסער אונד פפלאנצע. איינע לאנדזינגעשטרעקקע גלעטע פלאטע, אונד אין איהר ניכטס אלס אין איינצעלנער מאנן, דער זיינען וועג לאנגזאם וואנדעלט. קיים נאך זיך אויפעכט ערהאלטענד אינטער דער גלוטה פאן אבען אונד דער גלוטה פאן אונטען אין דעם פאסט זאנדיג.

איין קראפטיגער מאנן, מאיעסטאטיש האך מיט וואל-לענדען לאקקען דעם הויפטהאארס אונד נעקרייזעלטעם בארטע, דער אין קראפטיגע בריינגער פארבינג בין אויף דען נידעדע הוגאבריינגע, וועלך שארפער בליקק דעם בריינגע אויגעס, וועלכע יאמהר דער וואנגע, וועלכע ווייסע דער פיעפרוייכטען שטירן, וועלכע קוהנע אדלערנאזע, זיינע קלייזונג אין זעלטזאמעס נעטיש אבענד- אונד מארגענלאנ-דישער נעזיכטזינג אונד בראבט. דאך זא, דאס קאפפאן אונד טורבאנן דעם לאנדע דעם אסטענס אנגעראנגען; אין דעם שמארקען נייטעל אין פערזיעטע שייבנגעראבה אונד איינע נוטע דאמאסענגעקלייגנג אין איינאבער שייד דיכט נעבענאיינאנדר. אונד פערטערדיג דורך דיא נעזעלל. שאפט איינעס בריטענגען דאלכעס פאן באסאקא; אין דער איינען האנד איינען דייטשטאב. אויף דעם ווייקען איינען וואסעריגליך, אין דער אנדערען פיטס אין בנדעל, נינס אללגיטיגיר.

ער וואר שאן מערדיג מאנע דורך דיא ווייסע גע-וואנדעדע, זיין שלוך וואר לעבר. זיין בינדעל דורך דאס שווינדען דער לעבענדען נאהרונגסמיטטעל שמאלער נעוואר-דען, ער וואנדרטע מיהואם, דענן וואנ אונד וואנע עקה-טען בייא יעדעם שריטטע דען דעסס דיגער קראפטע אויף. ער אבן נאך דורדיעסס, זיין אייגע אילטע אימטער ווערדע דען וועג אים פאראיס עטס ציעלע. אין דיעזעס בליקק מאלטע זיך בעריישט פורכט, פאסט עגטזיטצען, ווענן ער אימטער ווידער צוריקקערטע, אהנע אין אנדערעס אלס דען אנדערען שטייר דער ווייסטע ערטיטיט צו האבען, נאך איינע " נאכט דער ווייסטע אונד ער אוט פערלאיען, ער ניכט מע. דר דיא קראפט. מיט ווייגם שווינט שאקאל אינו לאנגע אבצוי, ווערען, אונד דען נאך נאסאען פיינד, דען, ווא?, דורכט אונד הונגער מאכען אוהם שווינדעלן.

ווארע איך דאיס זא ווייס הערנעצאגען, אוס אין ניסט צו פערשטאנדען, אדער איינע בייטע דער ווי-ערע צו ווערדען? אייס שפאנינגס ווייצענדען פרי-שאלאס בלוהענדע האוגע, דורך דאס האלב-יעלאאס(נייבענלאנד)ביזאיך אויף דען טיטס, ענן אונד אס שטראנדע דעס גולדס דיא יעלס בעוואונדערען קאנגנס; דורך אראבינגס נעצאנגן צום סינאי, דעס בערג נאפפטע, שטראאס יעפטעט איך, דען דער אורפא, ערשטיטט, דיא אדע שפאפטע באבעלס יאהנטלאפטן דער וואלפט אונד שאקא-ניטסט איך אונד יעפטעט נאך דער זפאראא אבער — אונד נון זאלל איך דער נרוהענדאפטען ווייסט . . . וא אנגט, האבען מיך נעפאהנט אונד אין באסאקא . . . איך אבער קאנגנט איך אנדרעס ? דער אוד דאן אונד ציאן נעזוהנט? איך

ווארע איך דאיס זא ווייס הערנעצאגען, אוס אין ניסט צו פערשטאנדען, אדער איינע בייטע דער ווי-ערע צו ווערדען? אייס שפאנינגס ווייצענדען פרי-שאלאס בלוהענדע האוגע, דורך דאס האלב-יעלאאס(נייבענלאנד)ביזאיך אויף דען טיטס, ענן אונד אס שטראנדע דעס גולדס דיא יעלס בעוואונדערען קאנגנס; דורך אראבינגס נעצאנגן צום סינאי, דעס בערג נאפפטע, שטראאס יעפטעט איך, דען דער אורפא, ערשטיטט, דיא אדע שפאפטע באבעלס יאהנטלאפטן דער וואלפט אונד שאקא-ניטסט איך אונד יעפטעט נאך דער זפאראא אבער — אונד נון זאלל איך דער נרוהענדאפטען ווייסט . . . וא אנגט, האבען מיך נעפאהנט אונד אין באסאקא . . . איך אבער קאנגנט איך אנדרעס ? דער אוד דאן אונד ציאן נעזוהנט? איך

דיעזער ווי
סענדרען סהי
דען, דורך א
צעשטאפטע
מערן ציאנס ווי

פיישען דער פאר
ווייסטן בין איך
איבער דען נראפטן
שטר אבראהאם אינ
בעזוכט איך, איין
לע; דען שיניים כע
סראכטאיזזיל פאן כא
דיער אוסקאפטען אין
האבען מיס פאראיסנע
נעזוהנרנס, דיא פרייונדע
דארטע ניכט . . . אבער
ראפטעס אונד סינאי, דעב

ליציטאציאן!

אין עמאד (קאמיטאט בארשאד)

איינער צירקא 3000 איינוואהנער צאהלענדען געמיינדע, צו דער נאך מערדערע פיסטען (מאיערהאפע) גערארען, ווירד דיא פרייע איינ-איגונג זאממטליכער לאנדליכער נוטצונגסיג-גען (רעגאלרעכט) אין 4 ווירטהסהייזערן, צו ווילכען נאך 25 יאך אקקערפעלד אונד הוט-ווידע (ווייזע) פיר 4 שטוק פיעה גערעכנען ווירד, פאס 1-טען אכטאבער דיעזעס יאהרעס איף 6 דיעטערייזאנדער פאלגענדע יאהרע

אם 1-טען יולי דיעזעס יאהרעס

אין דען אמטליכען לאקאלאטען דעס אונ-טערצייכנעטען בייא אפפענטליכער פייל-ביעטונג (ליציטאציאן) דעס מיסטבוי-טענדען פערפאכטעס.

שרייפטליכע אפפערטע (אנטראגע) דערגען 500 גולדען אלס ריינגעלד בייגעלעגט זינד, ווער-דען עבענפאללס ענטגעגענגענאממען.

ווענן נאהערע אייסקראנונג וואללע מאן זיך ווענדען אן

זיגמונד שטיין

אין עמאד (בארשאדער קאמיטאט).

SIGMUND STEIN in EMŐD,
(Borsoder Com.)

זאממטליכע ארטיקעל פיר
באדעאיינריכטונגען, וואסערלייטונגען,
הארדען אונד שלייכ
צו האבען בייא
Philipp Hubert & Co.
Budapest, VI., Andrássystrasse 53.
אללוסטרירטע פרייקוראנטע פראנקא אונד
גראטיס.

ברינגער שטאפפע

פיר איינען עלעגאנטען זאמטערגאנג
אין קוסאנס צו מסר. 10-3 דאס זינד 4 ווי. עللען יע-
דער קוסאן
אום סל. 4.80 אויס פיינסטער, אום סל. —7. אויס
האכפיינסטער, אום סל. 10.50 אויס אללערפיינסטער
עכטער שאפווארע.
דאוויא קאמפאגיע אונד איכערצייגונגסשאפפע שרי-
ווענדע גיגען נאכנאהמע דעס בעשטאנדס, דיא אלס
רעגל אונד סאליד בעסטבעקאנגטע טוכפאבריקק-
נידערלאגע
SIEGEL-IMHOF in Brünn.
ע ר ק ל א ר ו נ ג: יעדער קוסאן איזט 3-10 מסר.
לאנג אונד 136 צמס. בריים, דאהער פאללקאממטי
נענינגער אויף איינען קאפפל. הערדען-אנציג.
דיא בעראנגטע פאבריקשאפ אונד בעריישענדע
לייטשענפפאהריקיים אבינער פירמא בריגם דאסיר, דאס
ניר דיא בעסטע ווארע אונד נגניא נאך דעם גע-
וואהלטען מוסטער גליעפעדס ווירד.
דיא יעצטע יעהר פיעלע שווינדעלפירמען אינטער
דעם מאנטעל „ברינגער ווארע" איהר אינזעהן
מיינען, פערזיכערט דעמענטענען אבינע נידערלאגע
מוסטער גראטיס אונד פראנקא.

צ א ה נ ע

אינד געבוסס ווערדען נאך דער בעסטען אמעריי-
קאנישען מעטהאדע פערפערטיגט. פרייזע בילליגסט.
א ו י ך א ו י ס ר א ט ע ן.

J. BARNA, Budapest, Waitznergasse 24.

הודר ממשול.

הוא בי. הרעסטוראציאן במרחץ ביקסאד
אשר בגליל שלו עמד זה רבות בשנים ומגרוים הוי
אנשים בשרים ויראי ה', ובעת הגגי מדיע כי כל
בער נפש יהוש לעמוד ודי מסולת הומנ.
פעלשאפאלו (גיענדעשט) ג' נשא תרמ.
הק' פנחס ו ו י נ ב ע ר ג ע ר משפטרינ
רב דפה ומגליל.

ווענען מאסענדעמאלירונגען

עבענערדינגע I. אונד II. ششאלק דאהרע מוזיע
פערקויפט איך
שטוינגעד בילדיג
בי מאטעריאל, דאכשטוהלדאריע, דיפפעל-
בי מע, בריעסטער, לאטען, מערדיע הוט-
דעיט דאפפלטע אז. איינפאכע פענסטער מיט אז.
אהנע שנאלעטען, מערדיע הודדעיט ציממער-
קוכען- שפייז-, טאפעטען, אונד מאלאנ-
טהירען, אין אונד איסוואנדיג נעוואהב
טהירען, גאנג- אונד פענסטער-גיטטער,
בריגנגען דעלרוימער פלאטטען, טהארע אונד
איבערדיטס אדרע אים בייפאכע איינשלאגונדע
איטיקעל.
Näheres in meiner Bautischlerei und Bau-materialien Hauptniederlage
J. SOMMER,
Budapest, VI., Waitznerstrasse 51.

א נ צ י י נ ג.

כשר קאזע-גראפהאנדלונג.

איך בענאכרטיגע הערמיט דאס פ. ט. פיב. ליקום, דאס בייא מיר אין בעסטער, הארטבאר-סטער ווייאיטאט אללע גאטטיגען מאזע, וויא:

מאיכאזע, ליפטווייר, גראיער, עמענטהאלער, אונד קוויגיל

צו האבען זינד, וואיבער בייא מיר פאן אראהראה-סען ראבבינערן הכשרים בעהיפס איינזיכט איטליעגען.

אייסראגע ווערדען בילליגסט געגען נאכנאה-מע מיט אייסנאהמע זאמטאנ טאגליך פראפט עפפעקטוארט.

אכטונגספאל

DAVID DRUCKER, Budapest, Königsgasse 3.